

Ide og ideologi

Prabhat Rainjan Sarkar

ANANDA MARGA

Ide og ideologi

Prabhat Rainjan Sarkar

Ananda Marga

Ananda Margas emblem (ovenfor) kalles *Pratiik* på sanskrit. Den nedadpekende trekanten betegner bevissthet, den oppadpekende betegner energi. I emblemet er de to i balanse. Den oppadstigende solen betegner framgang, og svastika betyr varig seier. Ordet svastika kommer fra sanskrit: *su* «god», *asti* «eksistens», *ik* «varig» og *á* hunkjønnsendelse: *suastiiká*. For at noen skal kunne eksistere på en god måte, må de overvinne utallige utfordringer, så svastika betyr varig seier. Svastika er et svært gammelt symbol.

IDE OG IDEOLOGI

En samling foredrag for viderekomne
filosofistudenter* 27.5—5.6.1959

*Tilegnet Pandit Ram Chandra Jha[†]s hellige minne
5. juni 1959, Jamalpur*

* I Ananda Margas system finnes det to slags grunnleggende lærergrader. Den ene er *acarya*, lærere som underviser i meditasjon og livsstil. Den andre er *tattvika*, de som underviser i filosofi. I de aller første årene var det vanlig at mange lærere kun var *acarya*, ettersom behovet for å lære ut meditasjon ble prioritert. Dessuten var Ananda Margas filosofiske grunnlag ennå ikke utviklet. I dag blir lærere først utdannet som *tattvika* for siden å aspirere til *acarya*. Foredragene i denne boka ble holdt for lærere som var under utdanning til å bli *tattvika* i Ananda Marga. Flertallet av dem var allerede *acarya*.
† Jha var forfatterens lærer i sanskrit.

Ide og ideologi

Shrii Prabhat Ranjan Sarkar

Ananda Marga forlag 2020

anandamargaforlag.no

Opprinnelig utgitt som:

Idea and Ideology

Ananda Marga Publications (Central) 1959

Oversatt til norsk av Prabhákar

3. reviderte oversettelse mai 2020

Omslagsbilde av kjpargeter / freepik.com

Alle rettigheter: Ananda Marga Pracaraka Samgha

© 2020 Ananda Marga Pracaraka Samgha

Den fremste leveregelen

De som utøver sádhaná to ganger daglig vil bli fylt av tanken på den høyeste bevissthet i dødsøyeblikket. De er garantert frigjøring. Derfor må alle ananda margier gjøre sádhaná to ganger hver dag. Dette er den fremste leveregelen.

Uten yama og niyama blir det umulig å utøve åndelig meditasjon. Å følge yama og niyama er dermed også en essensiell leveregel. Å meditere uten å leve moralsk er det samme som å velge å leve i forfall og lidelse.

For at ingen skal være nødt til å lide slik, for at alle skal kunne nyte den evige velsignelse i ly av den høyeste bevissthets kjærlighet, er det enhver ananda margis plikt å lede andre på den åndelige vei. Å lede andre på den sanne vei er også en del av sádhaná.

- Shrii Shrii Ánandamúrti

Oversetters forord

To verker utgjør Ananda Margas filosofiske grunnlag: Ide og ideologi (1959) og Ananda Sutram (1961). Disse ledsager og kompletterer hverandre i den grad at sistnevnte, med sine 85 sutraer på sanskrit og deres forklaringer, av mange anses som førstnevnte i kortform.

Skal man si noe kortfattet om Ide og ideologi må det bli at det er det første kjente verk som resonnerer logisk om hva skapelsen kommer av, hvordan den utvikler seg og hva den blir til. Teksten forklarer vitenskapelig hvordan sinn oppstår av fysisk materie, utvikler seg gjennom å ta bolig i en lang rekke stadig mer sammensatte kropper, blir mer og mer bevisst, for til slutt å gå opp i det Kosmiske og til slutt det opphavelige Uendelige Store. Sist, men ikke minst, får vi innsikt i hva som knytter denne omfattende kosmologien til jordiske realiteter i en sammenfattende ideologi.

I Shrii Prabhat Rainjan Sarkars forfatterskap er Ide og ideologi unik av flere grunner. Det er det eneste av hans omkring 20 hovedverk som ble forfattet på engelsk. Foredragene som ligger til grunn for boka Ide og ideologi ble holdt under et ti-dagers filosofiseminar i Jamalpur, Bihar, India. At foredragene ble gitt på engelsk (med islett av hindi) var uvanlig ettersom Sarkar pleide å tale på enten hindi eller bengali i nord-India i denne perioden da Ananda Marga var utbredt kun i India.

Etter seminaret ga Sarkar nye diktater på engelsk for hvert foredrag, som han igjen fikk lest opp for seg og redigerte ytterligere. Dette var Sarkars standard måte å forfatte bøker på: først foredrag uten manuskript, etterfulgt av diktater, som i sin tur ble nøye gjennomgått av han selv. Førsteutgaven av Ide og ideologi gikk i trykken i august 1959.

Dette verket er også spesielt fordi det skulle gå nærmere 30 år før Sarkar ga tillatelse til at boka kunne oversettes til andre

språk. Dermed var Ide og ideologi hans eneste hovedverk som ikke ble utgitt på noe indisk språk på 1950- og 60-tallet, den gang Ananda Marga vokste raskt i India og ikke var utbredt i andre land. Det er bemerkelsesverdig at de to filosofiske grunnsteinene Ide og ideologi og Ananda Sūtram ble forfattet på henholdsvis engelsk og sanskrit, og ikke på et indisk dagligspråk. Disse to verkenes sentrale stilling tatt i betraktning peker dette fram mot den verdensomspennende spredning filosofien og organisasjonen skulle få, noe medlemmene i India den gang ikke kunne forestille seg.

Det eneste som ikke er oversatt fra engelsk i denne utgivelsen er «Den fremste leveregel» (foran forordet). Denne korte appellen dikterte Shrii Sarkar i 1967 på bengalsk, og instruerte at det skulle stå innledningsvis i alle utgivelser av hans verker på alle språk. Med bistand av en ekspert tok vi utgangspunkt i den opprinnelige bengalske ordlyden, av det som mange ellers kjenner som «Supreme Command» på engelsk. Med det er alt i denne utgivelsen oversatt fra sitt opprinnelige språk.

I Ide og ideologi står den kosmiske prosessen i fokus. Mange av de elementære termene og benevnelsene var blitt forklart av forfatteren tidligere, og figurerer uten videre på sanskrit i den engelske teksten. Stoffet kan dermed være til dels utilgjengelig for lesere som ikke allerede er kjent med disse begrepene. Samtidig synes det feil å si at norsk språk og kultur er fremmed for bokas innhold. Det synes riktigere å si at det kreves noen nye ord på bokmål for å kunne gjengi denne teksten mest mulig korrekt. Dette behovet er forsøkt imøtekommet med nye sammensetninger av standard norske ord.

Når Baba (se Kort om forfatteren s. 10) ga foredrag, var det kun Ananda Margiier (se ordlista bak i boka) til stede, ingen utenforstående. I oversettelsen har vi dermed ikke gjort noe spesielt for å tilrettelegge stoffet for allmennheten. Vi har kun søkt å gjengi på norsk mest mulig klart og tydelig det han sa til de han var sammen med der og da.

I denne tredje reviderte oversettelsen er oversettelsen ytterligere fornorsket. Det er satt liten forbokstav på benevnelser i nesten alle tilfeller der den engelske teksten bruker stor.

Baba brukte ofte ord på sanskrit. Vers, setninger og som nevnt ord på sanskrit forekommer nå og da gjennom kapitlene. Disse er satt i kursiv første gang de opptrer—etter at de er oversatt. Vi har gjort det sånn for å øke lesbarheten på norsk. Så får heller ettertiden påta seg å lære det norske folk sanskrit på en mer offensiv måte.

Ord og vers på sanskrit som ikke ble forklart der og da, er oversatt ved hjelp av Babas utlegninger i andre verker. Ytterligere oversettelser og forklaringer er å finne i ordlista bak i boka. Bruk den!

Fotnoter er oversetterens.

Det norske alfabetet består som kjent av 29 bokstaver mens sanskritalfabetet har 50. For eksempel spesifiserer sanskrit tre ulike s'er, og ellers varianter og kombinasjoner av bokstaver som i det norske alfabetet finnes enkeltvis. I 1956 presenterte forfatteren et sanskritalfabet som gjengis innledningsvis i alle hans verker:

a, á, i, ii, u, ú, r, rr, lr, lrr, e, ae, o, ao, aṁ, ah,	
ka, kha, ga, gha, uṅa,	(velar)
ca, cha, ja, jha, iṅa,	(palatal)
ṭa, ṭha, ḍa, ḍha, ṇa,	(retrofleks)
ta, tha, da, dha, na,	(dental)
pa, pha, ba, bha, ma,	(labial)
ya, ra, la, va,	(semivokal)
sha, śa, sa, ha, kśa.	(sibilant, osv.)
'	Den fonetiske elisjonen av innledende «a».
ṅ	For candabindu.

En stor takk til Cintamani og Dayal som inspirerte meg til å gjenoppta dette oversettelsesarbeidet etter flere tiår, og til Suparna som oppmuntret det videre arbeidet. Mange takk til Divya Jyoti, Kamaleshvar og Dayal som leste igjennom en tidligere oversettelse og kom med innspill.

Oslo, mai 2020

Kort om forfatteren

Baba ble født i 1922 i India der han levde til sin bortgang i 1990. I 1955 grunnla han organisasjonen Ananda Marga «for selvrealisering og tjeneste til verden». På 1980-tallet var Ananda Marga blitt en verdensomspennende bevegelse med fester i mer enn 160 land. Babas besøk til land utenfor India begrenset seg til to besøk til Filippinene i 1968 og 1969, og til et antall land i Europa, Amerika, Midtøsten og Sørøst-Asia i 1979. Del 3 og 4 av den norske *Ord på veien*-serien er fra reisene utenfor India.

Babas sivile navn var Prabhat Rainjan Sarkar, som han brukte når han utga litteratur om verdslige emner—yogisk helse; yogisk psykologi; sosialøkonomi; vitenskapelige emner som mikrovita, utviklingsteori, kunnskapsteori m.m., nyhumanisme; historie, filologi, estetikk, flora og fauna, jordbruk og hagebruk, leksikale verker, barnebøker, m.m.

Han brukte navnet Anandamurti i sin rolle som åndelig guru og forfatter om åndelige emner.

Baba var navnet tilhengerne brukte om han. På en rekke språk betyr baba «far». Den opprinnelige betydningen av baba på sanskrit er «den næreste og kjæreste».

I sine roller som samfunnsguru og åndelig guru utviklet P.R. Sarkar/Anandamurti et svært ideologisk rammeverk med en rekke originale teorier. Han er kjent som en tenker med betydelig vekt på moralsk livsførsel og praktisk åndelig utøvelse. Hans foredrag og diktater (1955-90) er samlet i nærmere 200 bøker og samlinger.

En historie

I kjølvannet av en så ekstraordinær kjent person som Baba finnes det gjerne mange historier. Historiene fra Babas hendelsesrike liv og gjerning er svært mange, noe de mange bøkene om han vitner om.

I desember 1971 ble Baba fengslet på mordanklager. Han satt fengslet i nærmere 7 år til han ble renvasket og løslatt i august 1978.

Tidlig i 1973, da Baba satt i Bankipore-fengselet i Patna, Bihar, hadde en innledende rettsinstans underkjent anklagene mot han. Dette gjorde at den indiske sikkerhetstjenesten Central Bureau of Investigation (CBI) begynte å møte Baba i fengslet for å presse fram en tilståelse med sikte på et forlik. Men Baba sto på sitt—at han var uskyldig og at hele saken mot han var et ledd i forfølgelsen av han og av organisasjonen.

CBI-direktøren med ansvar for sakene mot Ananda Marga het hr. Hingorani. En dag Hingorani kom ut fengselsporten etter et av sine møter med Baba ble han møtt av et ivrig pressekorps. Et av spørsmålene han fikk var:

«Sir, vi har ikke hatt anledning til å møte Shrii Shrii Anandamurti, men du har møtt han flere ganger. Er han virkelig Gud i menneskelig skikkelse, slik folk sier?»

Hingorani svarte:

«Hør her, jeg er verken troende eller har møtt Gud i livet mitt, som jeg skulle kunne sammenlikne Anandamurti med for å kunne mene noe om han virkelig er Gud. Men en ting kan jeg forsikre dere om; jeg har sett og kjent mennesker av alle slag ettersom det er min utdanning, jobb og profesjon.» Så tenkte Hingorani seg litt om før han fortsatte: «Han er ingen mennesketype som jeg kjenner til. Han er definitivt ikke et menneske. Utover dette får dere trekke deres egne konklusjoner.»

Fra *Beacon of Hope for Suffering Humanity*, av Garda Ghista

«Sarkars sosialøkonomiske teori er i høy grad overlegen Adam Smiths og Marx'.»

Johan Galtung

«På sitt vis er Sarkar mer enn den store historikeren Arnold Toynbees likemann. Ikke bare kaster Sarkar lys over den vekst og det uunngåelige fall som er forbundet med 'samle-kapitalismens' stadium i den samfunnsutvikling som nå har infisert Vesten så dypt, men han gir også kloke råd om hva som bør gjøres i stedet.»

Oliver W. Markley, professor i humanistisk vitenskap, University of Houston at Clear Lake

«P.R. Sarkar var en av Indias store moderne filosofer.»

Giani Zail Singh, Indias President 1982-1987

«Sarkar, som studerte og arbeidet praktisk og konkret med Indias fattige befolkning i mer enn 30 år, er svært viktig for alle som higer etter en frigjøring som begynner med økonomi og som åpner for en samlet personlig og sosial menneskelig tilværelse.»

Leonardo Boff, Brasils grunnlegger av frigjøringsteologi

Innhold

Den sentrifugale skapelsesprosessen og livskraft	14
Den sentripetale skapelsesprosessen og sinn	23
Elementer, inferenser og organer	32
Sinn, livskraftorgan og mentale tilbøyeligheter.....	39
Sinnets lag.....	48
Sjel, Høyeste Sjel og åndelig utøvelse	56
Liv, død og uforløste drivkrefter	65
Universets skapelse	75
Psykisk-åndelig parallellitet.....	81
Sanne revolusjonæres plass i det sosiale kretsløpet	85
Den kosmiske familie.....	92
Ordliste.....	99

Den sentrifugale skapelsesprosessen og livskraft

Den Makrokosmiske Kjernens sentrifugale* virksomhet kalles *saiñcara* på sanskrit. Denne Kjernen, denne Høyeste Bevissthet, *Purusóttama*, er det bevitnende motstykket til det tingliggjorte, objektiviserte Makrokosmos. Bevissthet, *purusa*, som også kalles bevissthetskraft, *citishakti*†, er ren bevissthet. Det må dermed et annet prinsipp til for å aktivere den. Handling skjer bare når skaperkraft, *prakrti*, den transcendentale bevissthetsens iboende tendens, får mulighet til å uttrykke seg.

Selv om de to faktorene bevissthet og skaperkraft teoretisk sett er to, er de ett i ånden. Deres felles eksistens kan sammenliknes med ildens; ild uten varme er utenkelig, og en kan heller ikke forestille seg bevissthet uten skaperkraft i det Uendelig Store, *Brahma*. Skaperkraft kan defineres som en egenskap ved eller kjennetegn på bevissthet. Der skaperkraften ikke kommer klart til uttrykk, der aktivitet synes å være slumrende, forblir bevissthet formålsløs og uten kvalitet—*nirguná*.

Skaperkraften består på sin side av tre iboende prinsipper: det opphøyende—*sattva*, det muterende—*rajah*, og det statiske—*tamah*. Det opphøyende, sattviske prinsippet avstedkommer rent jeg. Det muterende, rajasiske prinsippet aktiverer dette jeget og forvandler det til handlingsjeg, til ego. Det statiske,

* Sentrifugal: som går ut fra kjernen, bort fra sentrum.

† Se ordforklaring i avsnitt s. 65.

tamasiske prinsippet gjør at det muterende egoet tar til seg resultatene av sine handlinger, det vil si at det skapes «gjort jeg»—skapte ting—av handlingsjeget. Skaperkraft er fellesbetegnelsen for disse tre prinsippene.

Skaperkraftens aktivitet slumrer i det store umanifesterte (*nirguṇā brahma*). Hun* kan ikke manifesterer seg, selv om den evige strømmen er til stede. Så skaperkraftens strøm vil si strømmen av tre motstridende krefter—den opphøyende, den muterende og den statiske. Matematisk sett resulterer striden dem imellom i en trekant av krefter. På dette stadiet kalles bevissthet for *Shiva*, omkranset av *Shivānii* (som skaperkraften kalles her) i form av en trekant av krefter.

Resultantkraften†, av den gjensidige konflikten og samhörigheten mellom skaperkraftens tre iboende prinsipper, springer ut av et punkt i et av hjørnene i trekanten av krefter. Bevisstheten i punktet der resultantkraften springer ut kalles selvskapt styrer, *shambhú*, mens punktet i midten av en slik trekant av krefter kalles den Høyeste Bevissthet, *Puruśottama*. På dette stadiet er bevisstheten den subjektiviserte *Shiva* [«Jeg er Shiva»]. Denne høyeste bevissthet er kjernen i alle de tre kreative prinsippene. Bevegelsen, som springer ut av bevisstheten i midten, er utadrettet og går fra det subtile til det grove. I Ananda Margas filosofi kalles denne bevegelsen sentrifugal bevegelse [*saiṅcara*, utt: «sansjara»; «bort fra sentrum»]. Den strømmer ut av den selvskapte styreren i en uopphørlig prosess.

* Tantra bruker hankjønn om tilstander der bevissthet dominerer, mens tilstander der skaperkraft dominerer betegnes som hunkjønn. Slik er det også i mange andre systemer og tradisjoner: Naturen tilskrives hunkjønn (Mor Natur, Mor Jord) mens Gud tilskrives hankjønn. Opphavet til dette er at bevissthet rommer den kraft som virkeliggjør skaperkraftens skapende evne. I tantra er de to ett i det Store (Brahma), «som to sider av ett papirark.»
Brahma omtales som intetkjønn.

† I fysikk er resultantkraften den samlede virkning av kreftene som virker på eller i noe.

Hjørnene i trekanten av krefter er punkter med bestemte posisjoner, men uten egentlig bevegelse. Dette er et stadium av stillstand og er dermed dominert av det statiske prinsippet. Den statiske kraften virker forgrovende. Det som overvinner den statiske kraften, som beveger den statiske kimen til uttrykk, må logisk og vitenskapelig nødvendigvis ikke bare være bunnløst graviterende, men også ha en opphøyende, sattvisk, tendens. Derfor er skaperkraften—som uttrykker seg som resultatkraften som avstedkommer den sentrifugale skapelsesprosessen—på dette stadium sattvisk, selv om hun går mot det statiske, og gir bevisstheten dens jefølelse.* Dette er en ren, opphøyd følelse av «jag», og den sattviske skaperkraften når ikke høyere enn det. I filosofi kalles dette stadiet intuisjon (*mahattattva*). I kosmisk sammenheng er denne intuisjonen ikke annet enn det kosmiske jeg [ikke ego, men rent jeg]. Dette er den første bindingen av bevissthet av hans egen sattviske skaperkraft.

Selv om denne bindingen finner sted i en ørliten del av Hans universelle legeme, er den så løs at den ikke oppleves som noen binding. Den kan derfor sies å være rent teoretisk; bevissthet i intuisjon er bare ørlite grunn omdannet. Etter hvert som den sentrifugale skapelsesprosessen går videre, blir sattvisk, opphøyd skaperkraft omdannet til det muterende prinsippet som følge av indre konflikt. Denne mutasjonen gir erfaringen av en ytterligere subjektivitet: påvirket av skaperkraftens muterende prinsipp omdannes kosmisk rent jeg til kosmisk handlingsjag. Dette kosmiske agerende jeget kalles jeg eller ego (*aham'tattva*). Her er skaperkraftens binding av bevissthet mer fremtredende

* Selv om skaperkraftens statiske kraft tiltar i denne fasen, domineres uttrykket fremdeles av den opphøyde kvaliteten. Skapelsesprosessen er ennå ikke kommet dit der den statiske kvaliteten dominerer det skapte uttrykket. Men utviklingen går i den retning. Det vil si at utviklingen er tamasisk, men uttrykket er fremdeles sattvisk.

enn i intuisjon. Men den er fremdeles subjektiv (subjektivitet nummer to) i sitt vesen ettersom bevissthet, også her, ikke blir til noen konkret ting; ikke får noen objektivitet. Så denne bindingen av intuisjon er også et mer eller mindre teoretisk begrep.

I et psykologisk perspektiv er ego det aktiviserte motstykket til det subjektiviserte jeget, en subjektivering forårsaket av muterende skaperkraft. Forvandlingen av kosmisk bevissthet til kosmisk ego er likevel høyst subtil, ettersom ingenting objektivt er skapt selv på dette stadiet. Ego eksisterer bare på det subjektive plan.*

Når det statiske prinsippet tar til å dominere, blir ego tingliggjort—objektivisert. Dette grovere stadiet i den sentrifugale skapelsesprosessen kalles sinnsstoff (*citta*). Tingliggjøring skjer når det statiske prinsippet, som virker på ego, får dette handlingsjeget til å ta form av resultatet av den endelige aktiviseringen. Det er det kosmiske subjektive jeg som, etter å ha blitt delvis omdannet til kosmisk handlingsjeg, endelig blir presset til å omdanne en del av seg til kosmisk objektivt jeg—gjort jeg. Med dette gjennomgår bevissthet en objektiv forandring—blir til noe, blir til konkrete ting her i verden. Dermed er dette forvandlete stadiet en tingliggjort form for subjektivisert, rent jeg, og også av den Høyeste Bevissthet. Her har ikke det kosmiske handlingsjeget bare utført en psykisk funksjon under påvirkning av muterende skaperkraft. En del av handlingsjeget, eller ego, har tatt innover seg resultatet av sin egen handling og er dermed blitt objektivisert, tingliggjort, under påvirkning av statisk skaperkraft. Med dette opplever bevissthet bindingen som objektiv virkelighet og denne tilstanden av å opptre under påvirkning av det statiske prinsippet resulterer i kosmisk sinnsstoff. Dette sinnsstoffet er en objektiv realitet hvis

* Ego er abstrakt for alle andre enn den som har det, og ikke noe konkret som flere kan forholde seg objektivt til.

umiddelbare mentale subjektivitet er ego og hvis høyeste mentale subjektivitet er intuisjon. Sinn er fellesbetegnelsen på intuisjon, ego og sinnstoff, hvis subjektive, bevitnende motstykke er kosmisk bevissthet.*

Med den økende dominansen av statisk skaperkraft går den sentrifugale skapelsesprosessen videre. Akkurat på samme måte som den Høyeste Bevissthet ble omdannet til intuisjon, intuisjon til ego, og ego til sinnstoff, som følge av det ene eller andre av skaperkraftens aspekter, blir sinnstoff ytterligere forgrovet og på et senere stadium omdannet til et eterisk[†] vesen under påvirkning av statisk skaperkraft. Det statiske prinsippets press og dominans fortsetter bare å øke, og med dette økende ytre presset minsker gradvis det ytre rommet i strukturen.[‡] Samtidig øker den kjemiske affiniteten.[§] Denne gradvise forgrovingen resulterer i ytterligere fire spesifikke faktorer, eller naturelementer, i tillegg til det eteriske: luftig, lysende, flytende og fast. Det faste elementet, fast materie, er den groveste manifestasjonen av kosmisk sinnstoff, og med det trykker den statiske skaperkraften maksimalt på det kosmiske sinnstoffet.

Den statiske skaperkraftens ytre press på de nevnte fem elementene kalles kraft (*bala*). Denne kraften gjør at det utvikles to motstridende krefter, en sentrifugal—bort fra sentrum—og en sentripetal—sentrumssøkende—av karakter. Denne andre senterstøkende, innadrettede kraften søker å ivareta objektets strukturelle solidaritet—holde tingen sammen—mens den

* Skapelsen, både den psykiske og den fysiske, er dermed kosmisk sinn, og i høyeste forstand kosmisk bevissthet.

† Det grunnleggende elementet for at rom oppstår.

‡ «Ytre rom i strukturen» vil her si rommet rundt kjernen i det forannevnte «eteriske vesen»—et rom skapt i det Kosmiske Sinn. Med den tiltagende forgrovingen av dette rommet oppstår luft. Forfatteren bruker begrepet «struktur» om den elementære oppbygningen av alle skapte psykiske og fysiske ting.

§ Kjemisk affinitet: den elektroniske evnen som gjør at ulike kjemiske stoffer kan inngå i forbindelser.

sentrifugale kraften er splittende av natur, det vil si at den tenderer mot å dele objektet i tusen biter. Fellesbetegnelsen på disse sentripetale og sentrifugale kreftene i den materielle verden er energi (*prána*). Ethvert fast legeme har dermed energi. Energi er det evige spillet mellom den kosmiske årsak og dens groveste virkning. I energi råder det indre konflikt der ingen av de nevnte aktive kreftene kan vinne. Hvis de sentripetale kreftene vinner, det vil si hvis den skapte resultantkraften viser seg å være innadrettet, sentrumssøkende, dannes det en kjerne i det faste elementet. Hvis så skjer, dannes det en fast struktur [kropp eller gjenstand], og opprettholdelsen av dens fysiske solidaritet avhenger av den kraften; av det ytre presset den forårsaker.

Hvis derimot den sentrifugale kraften seirer, vil ikke den utadrettede resultantkraften kunne danne noen kjerne i den fysiske strukturen. Den innadrettede, sentripetale resultantkraften er dermed den eneste faktor som kan etablere en kjerne i et fast legeme og på den måten ivareta dets strukturelle solidaritet. Og selv der den strukturelle solidariteten i noe eller noen blir ivaretatt, kan det finnes rom eller deler av en slik enkelt struktur der sentrifugale krefter dominerer over motvirkende sentripetale krefter. Slike deler eller områder blir åsteder for utskillelse, eller dissosiasjon, der delene som påvirkes av en sentrifugal resultantkraft blir skilt ut av hovedkroppen. I vår egen fysiske kropp erfares dette som slitasje. Den fysiske mangelen eller underskuddet som slik slitasje gir, kompenseres av energien vi får fra mat, lys, luft, vann og annet. Tross slik slitasje blir solidariteten i vår sammensatte struktur ivaretatt så lenge kjernen domineres av den innadrettede resultantkraften.

La oss se hvordan liv oppstår i den enkelte fysiske struktur. Disse fysiske strukturene består av fem grunnleggende elementer: eterisk, luftig, lysende, flytende og fast, og med det vil de, for å kunne opprettholde sin eksistens som egne strukturer, ha

de styrende kjernene for de respektive elementene i sine sammensatte kroppar. Samtlige fem elementer må finnes i nødvendig grad, og den innadrettede resultantkraften—livskraften (*práñáh*)—avhenger av den gjensidige samhörigheten, kohesjonen, blant disse faktorene. Den styrende kjernen for alle disse grunnleggende fysiske kjernene er styringspunktet for den samlede livskraften. Denne samlingen av energier kalles livskrefter eller *práñáh* på sanskrit.

Slitasjen i en fysisk struktur gir underskudd på et eller annet element, og kan også tære på den resulterende aktiviteten som styrer den subjektive kjernen og som ivaretar den strukturelle solidariteten. Hvis slik mangel ikke blir kompensert i tilstrekkelig grad, hvis et eller flere elementer ikke lenger finnes i tilstrekkelig grad, vil den sentripetale resultantkraften etter hvert begynne å variere i intensitet. Med det kan den enkelte struktur miste sin solidaritet [det vil si at den begynner å falle fra hverandre eller gå i oppløsning]. Den logiske konklusjonen på dette er at en fysisk struktur i utgangspunktet fordrer et miljø der samtlige fem grunnleggende elementer finnes i tilstrekkelig monn. Bare under slike omstendigheter kan liv komme til. Et egnet miljø er dermed avgjørende for at liv skal kunne oppstå. Så vi kan fastslå at livskraft er en innadrettet resultantkraft som uttrykker seg som liv i et egnet miljø. På sanskrit står dette begrepet, *práñáh*, alltid i flertall ettersom livskraft er en samling av ti vinder (*váyu*, se s. 71), ti vesentlige energier, som virker i eller utenfor den fysiske strukturen.

Manifestering av livskraft avhenger altså av to vesentlige forutsetninger. For det første må livskraftens resultantkraft være innadrettet. For det andre må miljøet være egnet. Det var mangel på egnet miljø som førte til at et antall gigantiske dyr fra fortiden enten ble forvandlet til mindre arter eller forsvant helt.

Selv der den innadrettede resultantkraften er den seirende kraften når det gjelder energi, vil den fysiske strukturen bli splittet i utallige mer subtile partikler dersom miljøet ikke eger seg for at livskraft skal kunne komme til uttrykk. Uten et egnet miljø oppstår ikke liv, men like fullt fortsetter statisk skaperkraft å øve ytre press på den enkelte struktur. Med det vil det komme til et stadium der det blir lite rom mellom atomene i det fysiske legemet. Hvis nå skaperkraften fortsetter å øve press, vil det komme til en voldsom reaksjon i det fysiske legemet (som påvirker både de sentrifugale og sentripetale kreftene) og som resulterer i strukturell atskillelse. Dette kalles *jadasphota*, oppløsning eller fysisk eksplosjon.

Det er bare i døde eller døende himmellegemer at dette skjer. I et levende himmellegeme vil det eksisterende egnete miljøet føre til at energier omdannes til livskraft. Dette utelukker muligheten for oppløsning eller fysisk eksplosjon.

Slike oppløsninger eller eksplosjoner kan skje momentant eller gradvis. Omstendighetene for hvordan det kan skje momentant er allerede beskrevet. Men hvis de utadrettede energikreftene gjør at adskillelsen skjer gradvis i deler av strukturen kan også eksplosjonen skje gradvis.

Som en følge av gradvis eller momentan materiell oppløsning eller eksplosjon blir bestanddelene i den fysiske strukturen utskilt i de fem grunnleggende elementene. Dette tilbakeskridende fenomenet i den sentrifugale skapelsesprosessen kalles negativ sentrifugal skapelsesprosess. I en slik tilbakeskridende fysisk prosess kan ikke de enkelte elementene skille seg ut i noe som er mer subtilt enn eter, ettersom det ville medført at kosmisk ego trakk sin evig pågående tankeprojisering tilbake. Slik tilbaketrekning av kosmisk jeg ville betydd opphør av kosmisk sinn, bortfall av makrokosmisk aktivitet, og slutten på skapelsen ettersom skapelsen nettopp er Makrokosmos' tankeprojeksjon. Oppløsning eller fysisk eksplosjon har

ingenting med tilbaketrekning å gjøre, men er en oppvirvling av [kosmiske] tankebølger forårsaket av et uhyre press av statisk skaperkraft. Og den eller de faktorene som følger av utskillelsen gjenfinnes i de fem grunnleggende elementene—fast, flytende, lysende, luftig og eterisk.

Slik går evolusjonens gang i det uendelige i overensstemmelse med Makrokosmos' guddommelige virkestrang. Og det er ingen mulighet for universets såkalte termiske død.*

27. mai 1959, Jamalpur

* Forestillingen om universets termiske død baserer seg på termodynamikkens andre hovedsetning, og anser at skapelsen vil bli stadig varmere inntil alt er varme. Dette forutsetter at universet er et lukket, mekanisk system.

Den sentripetale skapelsesprosessen og sinn

I forrige kapittel ble det forklart at ett eneste Selv er den grunnleggende årsaken til alt mangfold her i verden. Det vil si at essensen av alle fysiske og metafysiske ulikheter er det Høyeste Ene—den noumenale* årsaken til vår verden av fenomener.

De grunnleggende elementene som vår verden av fenomener består av, er fem i tallet: Fast (*ksíti*), flytende (*ap*), lysende (*tejas*), luftig (*marut*) og eterisk (*vyoma*). Forvandlingsprosessen eller metamorfosen av det Ene Selv til disse elementene kalles, som forklart i det foregående, sentrifugal skapelsesprosess, eller utadrettet bevegelse (*samákrama*). Utadrettet skapelse eller bevegelse er en analytisk prosess. I denne analytiske bevegelsen blir det uendelige makrokosmiske vesenet (*niratishaya*) omdannet til utallige begrensede ting (*sátishaya*). Det høyeste bevitnende motstykket til alle disse endelige tingene forblir det samme som i Makrokosmos' tilfelle.†

Den Høyeste Subjektivitet er den første årsaken til alle objektiviteter, til alle ting. Som det bevitnende vesenet er Den summen av samtlige elementer. Bevegelsen av alle disse elementene mot den høyeste faktoren utgjør den sentripetale skapelsesprosessen (*pratisainçara*). Denne innadrettede skapelsesprosessen er en synteseskapende bevegelse—sentrumsøkende

* *Noumenal* er et gammeltysk ord som betyr den opprinnelige, ytterste, endelige årsak. *Fenomen* er et gammelgresk ord.

† Det vil si den Høyeste Bevissthet, som er i og bevitner alt.

eller innadrettet. Dens bevegelse går fra det grove mot det subtile og kulminerer i den Høyeste Bevissthet. Denne banen i den sentripetale skapelsesprosessen er ikke bare en reversering av sentrifugal skapelse, for i så fall ville de sentrifugale og sentripetale skapelsesprosessene ha kommet i konflikt med hverandre, noe som ville ha forstyrret skaperåndens likevekt.

Det statiske prinsippet (*tamoguńa*) øver et ytre press som gjør at det oppstår innadrettede og utadrettede krefter.* Disse motstridende innadrettede og utadrettede kreftene skaper enten en innadrettet eller en utadrettet resultantkraft i eller utenfor den fysiske strukturen. Når og der den innadrettede resultantkraften dominerer, blir den fysiske kroppens strukturelle solidaritet ordentlig ivaretatt. De samordnede innadrettede kreftene kalles livskraft (*práńáh*).

Denne livskraften er en blind kraft; blind på den måte at den er uten forstand ettersom dens grunnleggende årsak er den statiske kraften. Men livskraft er ikke det eneste resultatet av den uopphørlige konflikten mellom de sentripetale og sentrifugale kreftene. Livskraft er den sentripetale, innadrettede resultantkraften, men når en del eller flere deler av den fysiske kroppen som følge av konflikten blir pulverisert, det vil si omdannet til mer subtile elementer—mer subtile enn de fem fysiske elementene—kalles resultatet enkelt sinn eller mikrokosmos.

Her ser vi at den enkelte strukturs eller kropps sinn er en kjemisk reaksjon på fysisk konflikt, mens den fysiske kroppen

* Et enkelt fysisk eksempel på innadrettet kraft, som avstedkommer en motstridende utadrettet kraft, er når noen hamrer en spiker i en tykk planke og opplever motstand eller til og med rekyl (som når en fyrer av et skytevåpen). Den som hamrer bruker utadrettet kraft, som planken registrerer som innadrettet kraft og som avstedkommer en reaksjon som for planken er utadrettet og som for den hånd og arm som hamrer er innadrettet. Hvis plankens utadrettede reaktive kraft fører til plankens oppløsning, kan dens resultantkraft sies å være utadrettet.

først ble skapt av det Kosmiske Sinn. Hva egenskaper angår er det enkelte sinn ikke ulikt det Kosmiske Sinn. Begge har intellektuell verdi og verdi utover det fysiske. Det intellektuelle enkeltsinnet styrer de blinde livskreftenes fysiske aktiviteter i den enkelte kropp.

Fysisk materie er den groveste manifestasjonen av sinnsstoff, og sinnsstoff er en omdannet form av kosmisk bevissthet. De to mer subtile manifestasjonene av kosmisk bevissthet, intuisjon og ego, slumrer i det kosmiske sinnsstoffet [som alt skapes av]. Det samme er tilfellet med det enkelte sinn; dette sinnet som skapes er til å begynne med like lite subtilt som sinnsstoff. Det vil si at mesteparten av sinnet i laverestående skapninger og planter kun består av sinnsstoff. Til å begynne med har ikke den mentale skapningen ego, og da kan heller ikke den blinde livskraften aktivere den fysiske strukturen. Når egoet på et senere stadium av den psykiske evolusjonen begynner å komme til uttrykk, trer ego (handlingsjag) og ren jegfølelse (intuisjon) fram. I kraft av disse mer subtile stadiene av sinn, det vil si i kraft av intellektuelt sinn, kan den blinde livskraften styres ordentlig. Så livskraft og sinn i samordnet koordinasjon ivaretar den strukturelle solidariteten under den innadrettede skapelsesprosessens guddommelige frammarsj. Dette er det særlige med Ananda Margas filosofi sett i forhold til andre filosofier. Ved hjelp av logisk og analytisk teori forklarer den at sinn skapes av materie.

Dette synet støttes i og for seg også av materialistiske retninger. Men materialistiske filosofer evner ikke å gi noen uttømmende forklaring på det ettersom de ikke kan redegjøre for materiens opphav. Ananda Margas filosofi trenger dypere inn i den ytterste årsak til alle manifesterte virkninger og slår klart og tydelig fast at materie er en omdannet form av den Høyeste Bevissthet—kjernebevisstheten som eksisterer som den noumenale årsak.

For å oppsummere: Som følge av konflikt [mellom innadrettede og utadrettede krefter] i en fysisk struktur, dannes det et sub-tilt grunnlag, som i sin tur er opphav til grovt sinn; et enkelt sinnsstoff som verken har ego («jeg gjør»—den andre mentale subjektiviteten) eller den første mentale subjektiviteten («jeg er»). Livskraften i de enkelte levende strukturene sender ut sin bestemte bølgelengde og sinnet sender ut sin. Når disse bølgene samsvarer, resulterer det i at kreftene i dem fungerer på en samordnet måte, og med det fortsetter den levende strukturen i sin individuelle sentripetale skapelsesbane.

Levende strukturer, med sine underutviklete egoer, kan ikke fungere for egen maskin når denne mentale skapelsen så vidt har oppstått. Derfor opptrer de i overensstemmelse med det kosmiske jegets vilje. Det er momentet (*sam'vega*) fra Makro-kosmos (som følge av Dets uttrykkelige vilje) som virker i dette grove sinnet og som gir nødvendig drivkraft i dets bevegelse på reisen i den sentripetale skapelsen. Underveis i denne innadrettede skapelsesprosessen tiltar den sentripetale kraften (*vidyámáyá*) slik at det enkelte sinnsstoffet bare fortsetter mot den Høyeste Bevissthet.

Biologisk sett betyr dette at liv utvikles av organisk materie og gradvis blir omdannet til stadig høyere arter, som dyr, virveldyr, pattedyr, osv. Bevegelsen i skapelsen akselererer i takt med den tiltagende gjenspeilingen av den Høyeste Bevissthet i den enkeltes mentalitet. Som et resultat av denne økende gjenspeilingen [av den Høyeste Bevissthet i det enkelte sinn] blir det grove sinnet omdannet til mer subtilt sinn. I denne prosessen øker det mentale omfanget, eller evnen. Så vi kan si at når bevissthet reflekteres i sinnsskiven—i sinnsstoffet—utvider sinnet seg psykisk.

Tre operative krefter virker i denne psykiske utvidelsen:

1) fysisk kraft, skapt av fysiske konflikter;

- 2) psykisk kraft, skapt av konflikter på det psykiske plan;
og
- 3) åndelig kraft, som strømmer ut av lengselen etter det Store.

Som følge av disse tre kreftenes virke, utvider det psykiske legemet seg. Denne utvidelsen er ikke oppblåsthet, men vekst i mengde og masse. Utvidelsens størrelse står i direkte forhold til nærheten til målet. Det vil si at sinnet utvider seg etter hvert som avstanden minsker.

Økningen i masse kommer av den stadig økende konflikten mellom de stridende kreftene i den fysiske strukturen. Som følge av mental utvidelse, det vil si økningen av det psykiske legemets mengde og masse, får sinnet stadig mer potensial for mangesidige aktiviteter.

Den mentale utvidelsen endrer også den fysiske kroppen. Etter hvert som lengselen etter det Store vokser, utvikler den fysiske kroppen en kompleksitet som gjør den i stand til å tilpasse seg høyere psykiske krav. Med det finner vi at skapninger med utviklete sentimenter* har en kompleks fysisk kropp med et betydelig antall kjertler som fungerer på diverse måter. En slik utviklet kjertelkompleksitet er vesentlig for å kunne møte de psykiske konfliktene på mer subtile plan.

Den mentale utvidelsen fører til at det grove sinnet utvikler seg i subtil retning. Denne økningen i subtilitet utvikler det enkelte sinnstoffets evne til å virkeliggjøre sin subjektivitet. Jo mer subtilt stadiet av levendegjøring er i den innadrettede skapelsesprosessen, desto mer utviklet er dets ego. Etter hvert kan det føle og fastslå utviklingen av alle sine bevegelser. Det er på dette stadiet at det utviklete sinnet utvikler både ego og vilje i

* Et sentiment er en følelsesladet, emosjonell holdning. For eksempel bygger nasjonalisme på sentiment for fødelandet. Veldedighet drives av sentiment for andres velferd. Ananda Margas filosofi fastslår at sentiment støttet av fornuft er en mektig positiv kraft, og at sentiment uten fornuft er forbundet med fare.

seg, og kan bruke et moment opparbeidet i tidligere bevegelse i enhver retning som det nå selv ønsker. Forut for slik utvikling av vilje og ego er uttrykk for konstruktivt selv ikke mulig. Dette skyldes at både livskraft og sinn i plante- og laverestående dyreliv er ledet og styrt av det Høyeste Sinnets vilje, av det Store [kosmiske] Egoet. Disse underutviklede plantene og skapningene oppnår vekst og utvikling i den sentripetale skapelsen som resultat av at de styres av det Høyeste Egoets vilje. Med den sentripetale kraftens ledelse stiger det enkelte sinn stadig høyere, men så snart vilje begynner å gjøre seg gjeldende innen omfanget av dets aktiviteter og den oppnår et visst kraftmoment eller drivkraft kan det enkelte sinn selv velge retning. Det vil si at enkeltsinnet kan gå i en tilbakeskridende prosess. Dette stadiet av mental utvikling, der det utviklede egoet bestemmer retningen og til og med kan vende tilbake til materie (i en negativ utviklingsprosess), kalles menneskelig vesen (*mánusa*) ettersom dette vesenet i økede grad erfarer å ha et sinn* og en mental kraft som det kan bruke til å oppnå hva det vil.

På de tidlige stadiene virker kun det Stores viljekraft, det vil si kun den Høyeste Bevissthets vilje, men på det menneskelige utviklingsstadium virker den Enes og de manges tankebølger sammen. Makrokosmoset gjør seg gjeldende og uttrykker seg både direkte og via mikrokosmosene, og sistnevnte bestemmer i kraft av individuell vilje sine bevegelsesbaner. Så den ikke-levendegjorte delen av skapelsen [stein, metall og annet som ikke har nervesystem] bevegges utelukkende av den Høyeste Bevissthets psykiske tilskyndelse, mens den levendegjorte fasen rommer både det Enes og de manges forestillingsverdener. I andre levende vesener enn mennesker er ikke samarbeidet mellom den enkelte og det Kosmisk Sinn samordnet; der fungerer enkeltsinnene i et underordnet samarbeid med det Kosmiske

* Sinn heter *mánas* på sanskrit; derav har vi ord som menneske og mentalitet.

Sinn, mens på menneskelige plan kan samarbeidet være både av samordnet og underordnet art.

Det menneskelige vesen, *mánusa*, som har ego, bærer i seg oppsamlede erfaringer som den enkelte gjorde seg på sine foregående livsstadier. Vedkommendes drivkrefter i livet vet ingenting om fasene som ligger foran en. Drivkrefter som stammer fra tidligere liv, skaper naturlig nok en lengsel etter materielle gleder—forkjærlighet for det fysiske—og folk forblir uvitende om kjærligheten til bevisstheten ettersom dette stadiet eller denne veien er ukjent for dem. Hvem vil ta den ukjente risken på en uutforsket vei? Den som trakter etter det fysiske, mangler det mot som skal til for å utforske åndelig sannhet og følge de vises vei.

Så folk flest følger ikke denne modige veien. De tenker at de trenger en form for overmenneskelig hjelp for å overkomme sine kjødelige lyster. De skaper seg gudebilder eller forledes til å tilbe andres mentale fantasier og sier seg tilfreds med det. Alt sånt er tilbedelse av grovhet (*jadata*).

Sinnsstoffets grunnleggende funksjon er å ta form av det som er gjenstand for dets oppmerksomhet. Som følge av at det psykiske legemet ustanselig eksponerer seg for fysiske ting og verdslige vibrasjoner, endrer de mentale bølgene seg etter hvert til å bli fysiske bølger for at det skal kunne skje en tilpasning, noe som gir et grovere psykisk bilde. For å videreføre psykisk-fysisk parallellitet velger et slikt forgrovet sinn seg en fysisk struktur som er grovere enn dets tidligere intensjoner. Denne prosessen med å gå tilbake samme vei som en kom, er den negative eller kontra-sentripetale skapelsesprosessen vei.

I slik negativ innadrettet skapelsesprosess kan det enkelte sinn gjøre et sprang bakover. Det vil si at ens fysiske struktur, som følge av at den mentale bølgelengden har endret seg, kan ta form av et tre, en underutviklet flercellet eller til og med encellet skapning, eller til og med en livløs ting som stein, gull eller

sølv. En pengekjær kapitalists mentale struktur kan forvandle seg til vedkommendes favorittpengeseddel.

Selv etter slik tilbakegang på den forhåndsbestemte veien hjelper det evig barmhjertige Makrokosmos det egofortapte sinnet. I spillet av kreftene i ytre press og indre konflikt, som er evolusjonens vei, gjenopptas den sentripetale bevegelsen. Enkeltsinnet gjenvinner sin tapte status. Det kan imidlertid gå millioner av år før det er tilbake der det en gang var.

Det er ikke slik at et utviklet ego bare gjør at et utviklet menneske risikerer negativ sentripetal skapelsesprosess. Ens ego kan også bidra positivt i bevegelsen mot den Høyeste Bevissthet. I den levendegjorte fasen fungerer manges forestillingsverden i harmoni med det Høyeste Ene. Så hvis enkeltsinnet på dette stadiet av evolusjonen lar sine potensialer hige etter det Store, kan den enkelte gjøre raske framskritt (det vil si bevege seg mot den Høyeste Bevissthet), og vedkommendes framskritt kan være mange ganger raskere enn tilfellet var på stadiene der sinnstoffet, i sin groveste form, ikke hadde utviklet egenvilje, men var henvist til å bevege seg etter Makrokosmos' ønske.

I denne marsjen mot det overjordiske begynner det enkelte sinn gradvis å oppleve nærhet til den Høyeste Bevissthet. Og etter hvert som nærheten mellom de to øker, fortsetter den psykiske avstanden mellom den reflekterte bevisstheten og den speilende sinnsskiven å minske, inntil de endelig blir ett. Denne høyeste enheten av den Høyeste Bevissthet og det enkelte sinn kalles yoga: «sann yoga er når den enkelte sjel og den Høyeste Sjel blir ett» (*Samyogo yogo ityukto jiivátma Paramátmanah*).

I forhold til sin trang til innadrettet skapelsesprosess fortsetter enkeltsinnet å utvide seg som følge av den stadig økende gjenspeilte nærheten til den makrokosmiske kjernen. Her fungerer mikrokosmos som et speil, og den gjenspeilte bevisstheten er som gjenspeilingen av solstråler i den forstand at når Han blir gjenspeilet forbinder Han seg med sinnsskiven. Forbindelsen

inngir likhet i kvalitet,* og med det utvikler den assosiative gjenspeilingen av Kjernen, den Høyeste Bevissthet, i det enkelte sinn sitt Kosmiske Selv og fører til fullbyrdelsen av det enkelte mikrokosmosets marsj. Likheten mellom det enkelte sinn og det Kosmiske Sinn er etablert, og den fullbyrdete forbindelsen gjør at mikrokosmos går opp i Makrokosmos. Det er dette som kalles frigjøring (*mukti*).

Så hvis den begrensede subjektiviteten (enkeltsinnet) har det Uendelige Ene som gjenstand for sin kontemplasjon, vil det gradvis utvide seg. Det er dette forstørrede sinnet som til slutt går opp i den Høyeste Bevissthet. Dette stadiet innebærer mental frigjøring. Her virker en av våre psykisk-filosofiske teorier: Enhet i objektivitet fører til i enhet i subjektivitet. Så når objektiviteten i mikrokosmos omdannes til Makrokosmos' objektivitet blir den enkeltes sjel—mikrokosmos' subjektive motstykke—omdannet til Makrokosmos' subjektive motstykke, det vil si til den Høyeste Bevissthet.

Det grunnleggende prinsippet for vår *iishvara pranidhāna*† er basert på denne psykisk-åndelige teorien.

28. mai 1959, Jamalpur

* Som når solstråler ikke bare gjenspeiles i vannet, men også varmer det.

† Første leksjon i Ananda Marga-meditasjon.

Elementer, inferenser og organer

Elementer (*bhútatattva*): Som allerede drøftet er det sentrifugale skapelsesforløpet en analytisk prosess, som med det forvandler én til mange. Utadrettede, eksentriske *avidyámáyá* er drivkraften i dens multikreativitet. I ulike faser av denne sentrifugale skapelsesprosessen oppstår fysiske elementer (*bhúta*) med sine særlige egenskaper.

Betegnelsen *bhúta* på sanskrit betyr «skapt vesen». Generelt viser denne betegnelsen til fortiden. Det er allerede blitt forklart at intuisjon oppstår når opphøyende, sattvisk kraft virker på den Høyeste Bevissthet. Deretter, når muterende, rajasiske kraft inntreier blir intuisjon omdannet til ego, og siden omdanner statisk, tamasiske kraft en del av dette kosmiske subjektiviserte jeget til det Kosmiske Vesens objektiviserte, tingliggjorte jeg—gjort jeg; sinnstoff. Denne kombinasjonen av intuisjon, ego og sinnstoff er det vi kaller kosmisk sinn. Stadiene i forvandlingen av Kosmisk Bevissthet før kosmisk sinnstoff oppstår er strengt tatt ikke objektive realiteter i ordets rette betydning, og dermed kan ikke det Kosmiske Sinns eksistens redegjøres for uten en logisk forklaring på hva psykisk projisering er.

Statisk skaperkraft fortsetter å påvirke kosmisk sinnstoff i økende grad også etter at det er skapt sinnstoff. Dette fører til ytterligere forgroving, eller fortetning, av molekyler og atomer, og stadig større kjemisk affinitet. I den første fasen av denne forgrovingen, tillater den kjemiske affiniteten bare overføring av lydbølger. Så på et stadium, der sinnstoffet blir noe grovere og er i stand til å føre lydbølger, sies det at det eteriske legemet (*ákásha*) dannes. Denne eteren er det første grunnleggende elementet på det fysiske plan.

Med den statiske skaperkraftens økende innflytelse fortsetter den kjemiske affiniteten å øke, og avstandene mellom molekylene og atomene minsker slik at elementet blir enda grovere enn eter, noe som gjør at det nye elementet kan føre bølgen eller sansningen av berøring i tillegg til den allerede eksisterende evnen til å formidle lydbølger. Dette andre elementet er luftelementet (*váyutattva*).

Den stadig økende påvirkningen av statisk skaperkraft gjør at det oppstår en indre konflikt i luftelementet som gir gnister av lys. Luftelementet forvandles med andre ord litt etter litt til et lysende element (*tejastattva*). Synssansen eller utstråling av formbølger (*rúpatanmátra*) er den særlige egenskapen ved dette tredje elementet.

Med den videre virkningen av det statiske prinsippet, oppstår flytende stoff og til slutt faste strukturer. Et flytende stoff oppfattes ved at det også gir fra seg smak, og en fast kropp ved at det også gir fra seg lukt.

Disse dannelsene skjer ikke plutselig, men gradvis. Det mellomliggende stadiet mellom sinnsstoff og eter er verken abstrakt eller fysisk. Likedan befinner sola seg på et mellomliggende stadium mellom de luftige og de lysende elementene. Jorda var i sin spede barndom på et stadium som kan beskrives som verken lysende eller flytende. Etter hvert ble den omdannet til et flytende legeme og langsomt ble den ytre overflaten fast. I sitt indre er jorda fremdeles flytende, og enda lenger inn blir lysende og gassaktige elementer langsomt omdannet til flytende.

Hvert element er tilgjengelig for et bestemt begrepsapparat eller sanseapparat, som det respektive sanseorganet gjenkjenner eller klassifiserer det med. Diverse kombinasjoner av disse elementene utgjør den fysiske skapelsen, først i ikke-levendegjorte og siden i levendegjorte strukturer. Innledningen av det levende stadiet er begynnelsen på den sentripetale, innadrettede skapelsesprosessen.

Det groveste faste er det endelige stadiet i den sentrifugale skapelsesprosessen. Energien som virker her, blir litt etter litt omdannet til livskraft. Denne livskraften fungerer som den direkte årsaken til liv, og styrer dermed aktivitetene i de levende fysiske strukturene. Med det begynner kretsløpet i den sentripetale skapelsen å fungere i form av det samordnete samarbeidet mellom livskraft og sinn. Men i mangel av et egnet miljø der livskraft kan komme til uttrykk, som i døde eller døende himmelkropper, vil den fysiske strukturen eksplodere som følge av et stadig økende indre press; en eksplosjon kalt *jadāśphoṭa*. Utskilte bestanddeler (utskilt på grunn av slik eksplosjon) går opp i sine respektive elementer.

Slik eksplosjonsprosess, som fører til at det groveste elementet—fast—blir omdannet til mer subtile elementer, kan kalles «negativ sentrifugal skapelsesprosess». Det faste elementet kan aldri, som følge av negativ eller tilbakeskridende sentrifugal skapelse eller eksplosjon, bli omdannet til noe mer subtile enn det mest subtile fysiske elementet, det vil si det eteriske elementet. For, hvis det ble omdannet til det neste subtile elementet, sinnstoff, ville det innebære tilbaketrekning av Makrokosmos' tankebølger.

Så det eneste logiske er å si at naturelementene ikke er nytt stoff, men rett og slett forgrovede former av kosmisk sinnstoff, manifestert på ulike stadier i den sentrifugale skapelsesprosessen der rommene mellom molekylene og atomene minsker mens den kjemiske affiniteten øker som følge av det ytre presset utøvd av statisk skaperkraft.

Inferenser (*tanmātratattva*): *Tat + mātra = tanmātra*. På sanskrit betyr *tat* «det», *mātra* betyr «minste mengde». Så *tanmātra*—inferenser—betegner en mikroskopisk fraksjon av «det» (av «det elementet»).

I følge Ananda Margas filosofi er det Kosmiske Kretsløpet—*brahma cakra*—en kosmisk dans der hver skapning,

fortryllet av den kosmiske magien, beveger seg i behørig harmoni og rytme. Det kan med andre ord fastslås at noe, en ting, en objektivitet ikke er annet enn en bølgebevegelse i kosmos' legeme. Med dette begrunner Ananda Margas filosofi den moderne vitenskapelige bølgeteorien på sin egen logiske måte, og fastslår at liv ikke er annet enn et hav av bølger.

Alle elementer, fra eterisk til fast materie, er i en evig strøm. Elementene eksisterer som mønstre av bølger eller vibrasjoner. [Den enkeltes] sanseorganer og sinnsstoff fanger i fellesskap opp en mikroskopisk mengde slike bølger. Disse mikroskopiske mengdene ledet i form av bølger kalles inferenser (tanmåtraer). Slike inferenser er dermed ikke annet enn bølger frembrakt av ting som følge av at mer subtile elementer reflekteres eller gjenspeiles i grovere elementer.* Matematisk sett er inferenser ikke homogene. De er heterogene av karakter, og heterogeniteten deres gir opphav til variasjonene i den sanselige, ytre verden. Denne heterogeniteten blir spesialisert i og med de ulike bølgelengdene blant ulike inferenser innen eller utover det enkelte elements omfang eller rekkevidde.

Eterelementet (*ākāsha*) er en mer eller mindre teoretisk faktor,[†] og som det mest subtile av elementene har det den lengste bølgelengden. Dermed strømmer det uhindret, mens de øvrige elementene støter på hindringer. En bølge kan strømme fritt bare når den er i harmoni med foregående bølger og deres kurver. En bølge kan passere gjennom en ting når den ikke sperres fysisk eller blir hindret av en mer subtil bølge. Det vil si at mer subtile bølger kan passere gjennom grovere bølger, og da skjer det alltid en tilpasning av bølgelengder som resulterer i at det oppstår fysiske ulikheter. Ordentlig tilpasning av bølgelengde vil si tilpasning med en bølges to pauser—den opphøyde,

* F.eks. så ser vi fysiske gjenstander bedre i lys enn i mørke; dvs. når et mer subtilt element gjenspeiles i grovere.

[†] Ettersom de fysiske sanseorganene erfarer rom som tomrom.

sattviske pausen og den statiske, tamasiske pausen. Bølgens sattviske pause inntreffer i toppunktet når det oppadgående momentet er oppbrukt og bølgen er i ferd med å innlede sin nedadgående bevegelse. Den statiske, tamasiske pausen finnes der den nedadgående bevegelsen er over og ny oppadgående bevegelse er i ferd med å ta til. I fysikken utgjør de henholdsvis bølgetoppen og bølgedalen. Jo større bølgelengde et element har desto større er sjansen for at det vil ha slik tilpasning med brytende bølger som passerer igjennom det.

Når noe lar en bølge passere, fanges den ikke opp av sensoriske nerver, men når bølgen ikke får slik passasje, og i stedet reflekteres tilbake, gjør det at sansenervene våre oppfatter dens eksistens.*

La oss undersøke den faktiske sanseprosessen og se hvordan den egentlig foregår. Det ble tidligere vist at en fysisk struktur ikke er annet enn en tilstand av kontinuerlig vibrasjon hvis fortsatte eksistens fordrer videre bevegelse. Denne vibrasjonen forårsaker bølger som treffer inngangene til sanseorganene,† noe som resulterer i at det oppstår en sympatisk vibrasjon i nervesystemet, som igjen formidles dit det faktiske organet finnes i hjernen. I hjernen tar sinnsstoffet form av vibrasjonen og egoet opplever at det oppfatter tingen. Når for eksempel lysbølger fra noe treffer øyets netthinne, skaper synsnerven en tilsvarende vibrasjon i øyevæsken og formidler denne vibrasjonen til et punkt i hjernen som kalles synsorganet (*cakṣú indriya*). På denne måten tar sinnsstoffet form av gjenstanden for sin oppmerksomhet så egoet kan oppleve at «jeg ser den tingen.» Slik skjer faktisk sansning i en prosess gjennom ulike nerver som fører vibrasjoner fra organenes innganger—de ytre fysiske

* Som når lys trenger ned i vann og vi innser det først når vi legger merke til noe i vannet; vi så kanskje først ikke lyset strømme der, men blir klar over lyset nede i vannet når det treffer noe der som blir synlige for oss.

† Forfatteren forklarer på s. 43 at selve sanseorganene sitter i hjernen, med sine innganger utenpå kroppen—ytre ører, øyne, osv.

organene—og videre til der de faktiske organene sitter i hjer-
nen. Sånn er det også med smakssansen og de øvrige sanseakti-
vitetene. Hvis en sensorisk nerve er defekt, vil sansningen bli
tilsvarende mangelfullt erfart av egoet. Den objektive sans-
ningen avhenger med andre ord av sansenervenes styrker og
svakheter. Vibrasjonen som stråler fra et ytre objekt kan kalles
utgående inferens, og når bølgen mottas av sansenervene kalles
den innkommende inferens.

Organer (*indriyatattva*): Sinnet er autoriteten som oppfatter,
beordrer og agerer, og gjør dette ved hjelp av organene; både de
sensoriske og motoriske. Organene (*indriya*) er ti i tallet—fem
sanseorganer og fem motoriske organer. Sanseorganenes funk-
sjon er å motta de ulike inferensene, mens de motoriske organe-
nes funksjon er å frembringe inferenser i overensstemmelse
med personens iboende uforløste reaktive momenter (*samśkára*)
og kommunisere dem på en utadrettet måte.

Et avgjørende punkt å merke seg her er at en tings iboende
evne til å utløse inferenser forblir den samme, det være seg om
den er eterisk eller fast. En økning i antallet ulike former for
sansning påvirker dermed ikke sansningens samlede intensitet,
som matematisk sett forblir konstant. Hvis det faste elementet
evner å lede de fem grunnleggende sansningene, som gir lyd, be-
røring, form, smak og lukt, med jevnt fordelt intensitet, betyr
ikke det at de enkelte sansningene av denne faste inferensen vil
ha samme intensitet som lydbølger ledet av et eterisk legeme.*
Et eterisk legeme, som leder kun lydbølger, har samme samlede
intensitet som samtlige fem inferenser ledet av en fast kropp
med sine flerfoldige sansefunksjoner.

Sanseorganene er fem i tallet: 1) øye (*cakśuh*), 2) øre (*karná*),
3) nese (*násiká*), 4) tunge (*jihva*), 5) hud (*tvak*). Deres funksjoner
er henholdsvis å se (*darshana*), høre (*shravana*), lukte (*ághráná*),

* F.eks. kan en blomst ha sterk farge og svak duft, og en annen det motsatte.

smake (*ásvádána*) og berøre (*spārshana*). Hver og en sanser de på sin måte og bistår sinnet i å ta til seg (assimilere) inferensene.

De motoriske organene er også fem i tallet. De er 1) stemme (*vák*), 2) hånd (*pání*), 3) ben (*páda*), 4) anus (*páyú*) og 5) kjønnsorgan (*upastha*). Deres funksjoner er henholdsvis å snakke (*kathana*), arbeide (*shilpana*), bevege (*caraná*), skille ut avfall (*varjana*) og føde (*janana*).

Organ	Passasje	Styrende nerve
Kjønnsorgan	<i>Shukra nádii</i>	<i>Aopasthya</i> (styrer kjønnsorganet)
Anus	<i>Shaunkhīnī</i>	<i>Ashvinī</i> (styrer anus)
	<i>Vajránī</i>	<i>Kuhu</i> (styrer urinorganet)

29. mai 1959, Jamalpur

Sinn, livskraftorgan og mentale tilbøyeligheter

Sinn: I den sentrifugale skapelsesprosessen blir det transcendentale vesenet, bevissthet, i og med den stedvise* påvirkningen av hans iboende prinsipper, omdannet til intuisjon, ego og sinnsstoff. På de to første stadiene er bindingen av teoretisk karakter. Det vil si at bevegelsen eller vibrasjonen ikke begrenses av de relative faktorene tid, rom og person—og dermed ikke kan sanses. Men på det tredje stadiet blir han, under påvirkning av det statiske prinsippet, omdannet til objektivt jeg, og dette tingliggjorte jeget [skapte ting i kosmos som er gjenstand for egoet] finnes innen grensene for hva den enkelte kan oppfatte eller begripe. Sinn er en samordning av de tre forannevnte faktorene: intuisjon, ego og sinnsstoff. I den sentripetale skapelsesprosessen blir den groveste materien gjennom deling og desimering omdannet til mer subtile faktorer, og med det oppstår det enkelte sinn. Et enkeltsinn besitter de samme tre bestanddelene som det Kosmiske Sinn. Det Kosmiske Sinn dannes i den sentrifugale skapelsesprosessen under påvirkning av de iboende tendensene, mens et enkeltsinn skapes i den sentripetale skapelsesprosessen under påvirkning av Makrokosmos' motstridende krystalliseringer.†

* Forfatteren kommenterte på s. 16 at den manifesterte skapelsen skjer i en ørliten del av Brahma, det Store, som ellers er unmanifestert.

† Dvs. av konflikter og kohesjoner (sambørigheter) som utspiller seg i og mellom de fem grunnleggende naturelementene og deres innadrettede og utadrettede krefter («krystalliseringene»).

I den sentrifugale, utadrettede fasen dominerer det statiske prinsippet både i Makrokosmos og mikrokosmos, mens i den sentripetale, innadrettede fasen er det sattviske, opphøyende prinsippet dominerende. I begge faser finnes alle tre prinsipper—oppføyd, muterende og statisk. Selv ikke i det Umanifesterte Store, i det Ikke-subjektiviserte Transcendentale Vesenet, opphører disse tre prinsippene å eksistere. Det er stadiet av absolutt fred (*pará shánti*) ettersom de tre prinsippene der er i balanse. Så i det Umanifesterte Store (*nirguṇa brahma*) er det ingen oppvirvling av bølger, ingen konflikt i det indre eller ytre. Der ligger skaperkraften, det evig aktive vesenet, stille og ubørt i en uvirksom tilstand; den transcendentale oppføydheden forblir ufordervet. I tantra kalles denne latente skaperkraften for Umanifestert Skaperkraft (*anucchúnyá prakṛti*). Denne umanifesterte skaperkraften er det kausale, forårsakende stadiet av de tre uttrykte prinsippene og er av helt abstrakt karakter. Når det umanifesterte blir brakt i ubalanse, begynner de tre grunnleggende prinsippene å fungere, og når deres natur (*svabháva*) kommer til uttrykk, blir den Subjektiviserte Transcendentaliteten (*Saguṇa Brahma*) i Sin upersonlige form vekket.*

Den Subjektiviserte Transcendentaliteten viser Seg i aktivitetene, eller i de aktiverende potensialene, til den uttrykte skaperkraftens tre uttrykk. Disse tre uttrykkene er de grunnleggende kreative prinsippene: det opprinnelig oppføyde (sattviske), det muterende (rajasiske) og det statiske (tamasiske). På sanskrit kalles de for *guṇaer*.† Disse betegnelsene er gitt i tråd

* Det betyr at den manifesterte skapelsen kommer til uttrykk som «Mor Natur»; dominert av skaperkraften og med uttrykte egenskaper.

† «Guṇa brukes gjerne i betydningen egenskap eller kvalitet. På Sanskrit betyr *guṇa* 'rep som brukes for å binde noe'; å gi *guṇa* til noe vil si å binde det med et rep. At Skaperkraften kvalifiserer eller gir *guṇa* til Bevissthet vil si at Skaperkraften binder Bevissthet med et rep og fører Bevissthet som Hun vil og ønsker.» Fra "What Is the Cosmic Entity?", *Ananda Marga Elementary Philosophy*, Shrii Shrii Anandamurti.

med deres respektive funksjoner, og mangfoldet i den skapte verden er et resultat av hvordan en av dem dominerer de to andre. Både i den sentrifugale og i den sentripetale skapelsesprosessen—i hele Makrokosmos—synes det Høyeste Vesen å ha tapt sin transcendentalitet fordi Det er påvirket av disse tre basale faktorene.

Aktivisering av hvilken som helst kraft foranlediger en endring i posisjonen til det legeme som er gjenstand for den kraften. Så når det oppstår sinn gjør dette garantert at der skjer en stedsspesifikk endring i det Transcendentale Vesens uendelige rom. Det Kosmiske Sinn er, selv om Det er stort, dermed begrenset, og Dets stedvise karakteristikk hindrer Det i fra å bli absolutt.*

Uten objektivitet kan ikke sinnet opprettholde sin eksistens.† Når sinnet oppstår får det automatisk en objektivitet—blir tingliggjort—i form av gjort ego, statisk jeg.‡ Dermed er det korrekt å si at slik grunnleggende mental objektivitet er en projisert form for objektivitet. Det sinn, i hvilket den projiserte objektiviteten fremstår i en felles form, med *mest mulig nærhet* til prosjektoren [den som projiserer], kalles for Makrokosmos eller Kosmisk Sinn, og der den projiserte objektiviteten (eller objektivitetene—tingene) synes å være uavhengig av andre diverse former og uavhengig av det projiserende instrumentet, kalles

* Noe manifestert er begrenset og endelig; bare noe umanifestert kan være ubegrenset og uendelig. «Hvis vi likner Umanifestert Bevissthet (nirguṇā brahma) med et hav kan Manifestert Bevissthet (saguṇā brahma) liknes med et isfjell. Isen kan sies å være bevissthet i manifestert skapelse, og klimaet som fryser vannet er skaperkraften.» Fra «What is the Cosmic Entity?», *Ananda Marga Elementary Philosophy*, Shrii Shrii Anandamurti.

† Sinnet trenger noe som engasjerer, ellers slutter det å være til stede. Hvis noe sinnet står overfor er for lite eller for mye vil det i stedet forsøke å finne noe annet passende å samle seg om, og hvis sinnet ikke finner noe som passer, søker det å trekke seg tilbake til sin ubevisste tilstand, enten ved å sovne, besvime, eller bli ubevisst på annen måte.

‡ Til og med encellede skapninger har noe konkret å forholde seg til.

det for mikrokosmos eller enkeltsinn.* Så for Makrokosmos er den projiserte objektiviteten (eller objektivitetene) verken annerledes eller utenfor, mens for mikrokosmos synes det som verden består av ulikheter og at den også finnes utover ens egen eksistens.

En annen vesentlig forskjell på Makrokosmos og mikrokosmos ligger i tenkeevnen. Bare med vibrasjonen av sine tankebølger er førstnevnte i stand til å omdanne Seg Selv til mange, som for sistnevnte synes å være de grunnleggende realitetene på det fysiske plan. Mikrokosmos' forestillingsprosesser kan ikke frambringe noen som helst virkelighet i den fysiske verden. I tilfeller av hypnose eller av å være hjemsoekt av spøkelses, blir det mentale bildet i det enkelte sinn projisert og synes å være et faktum, men har i virkeligheten ingen fysisk eksistens. Uansett hva mikrokosmos med sine fysiske strukturer avstedkommer i den fysiske verden, er det ikke annet enn kjemisk eller fysisk omdanning av de fem grunnleggende naturelementene skapt som aktualiteter av Makrokosmos i den sentrifugale skapelsesprosessen.

Livskraftorganet (*práñendriya*): I og med at den mentale prosessen er både ekstrovert og introvert, hersker det uavlatelig konflikt i den fysiske kroppen som følge av den statiske skaperkraftens ytre press.† De innadrettede og utadrettede resultantkreftene som virker i den fysiske strukturen kalles livskraft (*práña*), og den samordnete aktiviteten til de ti vindene (*váyu*)—fem indre og fem ytre (*prána, apána, samána, udána* og *vyána*; og *nága*,

* Dvs. at for Makrokosmos er alt ett og finnes i et stort indre, mens for mikrokosmos er alt separat og finnes dels i det forholdsvis store ytre og dels i ens eget lille indre.

† Dvs. at de fysiske miljøet og omstendighetene ustanselig utfordrer oss direkte og indirekte (via andre) slik at innadrettede og utadrettede fysiske og psykiske aktiviteter settes i sving i livet vårt.

kúrma, krkara, devadatta og *dhanainjaya*)—kalles livskrefter (*pránáh*).

Organene finnes i virkeligheten i hjernen og ikke på utsiden av den fysiske kroppen. På den ytre overflaten av den fysiske kroppen har organene innganger* som mottar inferenser som stråler ut fra ting i det ytre. Inferensene som mottas gjennom disse inngangene blir omdannet til psykiske objekter i overensstemmelse med den enkeltes iboende reaktive momenter (*samskára*). Livskraftorganet finnes i hjertet—ikke i det mekaniske hjertet som pulserer, men i det yogiske hjertesenteret, det vil si midt i *anáhata cakra* [midt i brystet].

Livskraftorganet telles ikke som organ, ikke bare fordi dets plass eller kontrollpunkt er forskjellig fra de andre organenes, men også av en annen årsak. De ti organene fungerer kun ved å oppfatte elementer, men livskraftorganet, som er en fellesbetegnelse på de ti vindene (luft er et fysisk element og en grunnleggende faktor som oppstår i og med forgroving av eter) hører til natur-elementene. De ti sensoriske og motoriske organene er derfor aktivtører eller mottakere av de fysiske elementene, mens livskraftorganet er en mer eller mindre samordnet aktivitet av ti utskilte bestanddeler av luftelementet.

Livskraftorganet spiller en sentral rolle fysisk og psykisk. All aktivitet i livskraftorganet er pulserende—sammentrekende og utvidende (*samkoca-vikáshii*). De bølger dette senteret bidrar med strømmer pulserende, det vil si at livskraftorganet bidrar med alternative bevegelser og pauser (i bølgetopper og bølgedaler) ut fra hvordan dets egne bølger strømmer. Det er i tilstanden av pause og potensial at sinnsstoffet kan motta inferensene og ta form av fasongene som de ulike inferensene har. Hvis ikke sinnsstoffet tar form av inngående inferenser skjer

* De ytre ørene, øynene, osv.

det ingen sansning eller oppfattelse, for egoet kan bare fungere dersom sinnsstoffet tar form.

Dette faktum blir innlysende hvis vi tar for oss en ganske alminnelig erfaring. Selv om ting som sender ut inferenser er til stede, og de inngående nervene fungerer tilfredsstillende, skjer det ingen sansning hvis ikke sinnsstoffet oppfatter inferensene. Hvis en spiser noe mens en går eller løper, kan man ikke nyte smaken fullt ut. Dette skjer fordi sinnsstoffet under slike omstendigheter ikke kan motta inferenser (som det ellers ville mottatt dersom en satt i ro og spiste). En er ikke i stand til å oppfatte en ide (*bháva*) samtidig som en er opptatt med annen fysisk og mental aktivitet. Hemmeligheten ligger i livskraftorganet.

Livskraftorganet evner å få alle nerver til å strømme slik det selv strømmer. Det betyr at hvis livskraftorganet er i en utvidende og ikke sammentrekkende tilstand, vil enhver nerve og sinnsstoffet selv komme i en utvidende tilstand som strømmer med samme bølgelengde. Resultatet blir at inngående inferenser hindres og ikke vil aktivere sinnsstoffet. Slik oppstår det enten problemer med oppfattelsen eller det blir ingen oppfattelse overhodet. Slik gjør livskraftorganet i sin utvidende tilstand at sinnsstoffet og nervene vibrerer i takt og dermed blokkerer de inngående inferensenes bevegelse selv om alle andre faktorer som kan bidra til sansning fungerer tilfredsstillende. Men hvis livskraftorganet derimot bringes i en styrende tilstand eller pause, skaper dette en sånn ro i hele det fysiske-psykiske legemet at korrekt oppfattelse blir mulig. Så livskraftorganet spiller en helt sentral rolle i å bistå organene indirekte i å motta inferensene, i å bistå sinnsstoffet i å oppfatte dem korrekt, og med det la egoet oppfatte dette.

Dette er den psykiske filosofien som ligger til grunn for utøvelse av livskraftstyring (*pránáyáma*), der utøveren går inn for å bringe sitt livskraftorgan i en pausetilstand slik at det stilnede

sinnet kan gå opp i bevissthetshavet for å erfare den overmentale sfæren.

I livet vårt blir våre erfaringer av mykt og hardt, syngende og skjærende, varmt og kaldt erfart av livskraftorganet vårt. Disse erfaringene finner ikke sted innen omfanget av de fem grunnleggende sansningene: hørsel (*shravána*), berøring (*spars-hana*), syn (*darshana*), smak (*ashvádana*) og lukt (*ághrána*). De forannevnte mer subtile erfaringene, som ikke begrenses av det grunnleggende grove, føles av det sjettede sanseorganet—livskraftorganet. Livskraftorganets særlige funksjon er å oppfatte det vesentlige i diverse erfarte sansninger og medfølgende psykiske projiseringer. Livskraftorganet virker også som en tilleggskraft i noen indre mentale aktiviteter. Ved hjelp av dette organet kan man føle om en person er utpreget vennlig og kjærlig, eller om en person er uvennlig og usympatisk. (En slik erfaring baserer seg mer på en subjektiv følelse enn på et eller annet ytre objektivt forhold).

I noen filosofiske systemer blir ordet sanseorgan (*bodhendriya*) også brukt om livskraftorganet (*pránéndriya*), men en bedre betegnelse som uttrykker det vesentlige med dette organet er informert eller opplyst skjelneevne (*bodha vivikti*). Mens de andre grunnleggende organene gjerne kan kalles sanseorganer eller informasjonsorganer (*bodhendriya*).

Mentale tilbøyeligheter (*vrtti*): Sinn er en tilstand i det Kosmiske Kretsløpets prosess. Etersom sinnet hele tiden befinner seg på ulike steder av denne prosessen, er det i bunn og grunn et stadium i bevegelsesprosessen og innbefatter et kraftmoment, en drivkraft, som tvinger fram et uttrykk. For å uttrykke seg, sysselsetter sinnet seg på diverse måter både i det indre og i det ytre. Disse systemene (kjærlighet, hat, redsel, osv.) kalles mentale tilbøyeligheter (*vrtti*). Mentale tilbøyeligheter kan altså

defineres som «måter sinnet uttrykker seg på.» På det psykiske plan kalles slik sysselsetting for «uttrykt sentiment.»*

Sentimenter som påvirker underordnete kjertler kalles instinkter. Her brukes betegnelsen «underordnete kjertler» om enhver kjertel foruten epifysen og hypofysen. Visse psykologer definerer instinkt som «akkumulert sentiment». Med dette mener de å si at instinkter er senere stadier av sentimenter, det vil si at instinkter blir skapt når sentimentene er tilvendt. Dette er en teoretisk definisjon. En åndelig utøver er en praktisk psykolog og innser at instinkt er et sentiment som berører de underordnete kjertlene.

Disse underordnete kjertlene er organenes understasjoner. De styrende hovedstasjonene for disse organene finnes, som allerede fastslått, i hjernen. Sinnet bruker organene i utviklingen av innadrettet (*samkalpátmaka*) og utadrettet (*vikalpátmaka*) sinn (sinnet sies å være innadrettet når dets indre gjøremål fører til det Store, og utadrettet når gjøremålene retter seg mot det verdslige eller grove) og for å skape bølger i det ytre. Disse ressursene brukes også i grove manifestasjoner på det fysiske plan og i mange andre slags aktiviteter. Den subtile hjernen virker ikke direkte, men er avhengig av å ha grovere understasjoner under sin kontroll.

Bølger må skapes for annen manifestasjon av indre uforløste drivkrefter (samskára; iboende reaktive kraftmomenter; indre drivkrefter), og disse bølgene må skapes i nervene og i blodet. I kraft av blodstrømmen og nervernes styrke vil sinnets understasjoner fortsette med å lede bølgene.

Kimen til enhver mental tilbøyelighet finnes i hjernen. Men tilbøyeligheten kommer først til uttrykk i understasjonen. Etter at de er skapt av kjertlene, sinnets understasjoner, uttrykkes bølger av tilbøyeligheten i det ytre via de motoriske nervene. De

* «Sentiment et mer eller mindre fornuftig utbrudd av psykisk energi.» Fra «The Origin of Existential Stamina», *A Few Problems Solved Part 8*, P.R. Sarkar.

motoriske organene fungerer ved hjelp av de utadgående motoriske organene, men hemmeligheten om hvordan dette fungerer ligger i de mentale understasjonene—i kjertlene.

Antallet mentale tilbøyeligheter varierer i forhold til hvor kompleks den fysiske strukturen er. Jo mer kompleks strukturen er, desto flere mentale tilbøyeligheter har den. De mer utviklede dyrene har derfor flere mentale tilbøyeligheter enn de mindre utviklede. Mennesket har gjerne ett tusen tilbøyeligheter. Disse tilbøyelighetenes utvikling og uttrykk på det ordinære grove området er femti i tallet. Det samlede antallet er ett tusen, og kimen til hver og en av de tusen tilbøyelighetene finnes i hjernen. Ettersom disse kimene til ett tusen mentale tilbøyeligheter finnes i epifysen, har yogiene kalt den for *sahasrára cakra* [*sahasra* betyr tusen]. De underordnete kjertlene styrer 48 tilbøyeligheter og hypofysen styrer to—den innadrettede *samkalpátmaka* som fører til viten om det Store (*parávidya*) og den utadrettede *vikalpátmaka* som knytter en til verdslig kunnskap (*aparávidya*). Som struktur styrer epifysen alle disse 50 tilbøyelighetene både i det indre og i det ytre, og gjennom alle de ti organene. $50 \times 2 \times 10 = 1.000$. Yogier som har kontroll over *sahasrára cakra* oppnår uendelig oppfyllelse (*nirvikalpa samádhi*), en tilstand hinsides enhver mental tilbøyelighet. Innen omfanget av disse tilbøyelighetene finnes kimen til alle uforløste reaktive drivkrefter (*samskára*)—gode som dårlige. Så oppnåelsen av en slik tilstand hinsides betyr slutten på alle sinnets drivkrefter; fullbyrdelse av alle tidligere drivkrefter som sinnet har samlet på seg i sin foregående ferd gjennom det Kosmiske Kretsløpet. Dette er det som kalles frelse (*moksá*)—å bli ett med det Transcendentale.

30. mai 1959, Jamalpur

Sinnets lag

Bevissthet er den høyeste subjektivitet. Alle andre verdslige subjektiviteter eller objektiviteter er bare blandinger av den absolutte subjektivitet. Derfor er heller ikke sinnet et absolutt vesen, men en omdannet form for bevissthet. For å kunne utføre sine handlinger er sinnet avhengig av de motoriske eller sansende organene som sine direkte medier. Innadførende og utadførende—afferente og efferente—nerver virker på sin side som direkte medier for disse organene. De afferente nervene, som leder inferenser fra objekter til sinnet, eller de efferente, som aktiverer diverse ting med kraften de får fra den mentale strukturen og på den måten knytter sinnet til de ytre objektivitetene, er sinnets indirekte medier.

Hver gang de utadgående inferensene, som leder mental kraft, blir gjenspeilt, blir tingene omfattet av vår evne til å sanse, oppfatte og begripe. Når de utadgående inferensene brytes, blir tingene delvis sanset, osv. Når inferensene verken blir gjenspeilt eller brutt, eller når det skjer minimalt med gjenspeiling eller brytning, evner vi ikke å sanse dem.

Hvor godt vi sanser, avhenger av en rekke faktorer. Objektene som gir fra seg inferenser må være klare og tydelige. Inngangene til organene må være i god stand, og de gjenspeilte inferensene må være optimale. De afferente og efferente nervene og sinnsstoffet må være i tilstrekkelig god stand og være aktive, og ikke minst må egoet være klart for å motta dem. Enhver form for mangel eller slakk i disse faktorene resulterer i mangelfull sansning og oppfattelse, og dermed i mangelfull begripelse.

For eksempel, hos personer som lider av grønn stær (glaukom) danner det seg en tynn væske i synsnerven som forårsaker en spredning av lys der inne, noe som fører til at selv de hvite lysbølgene fra objekter oppfattes som spektrumfargete.

Når det gjelder de utadførende nervene, så avhenger den fysiske aktiveringsprosessen først og fremst av egoets aktiverende evne. Ens personlighet avhenger også av den aktiverende evnen. Jo mer utviklet den utstrålende evnen er, desto mer strålende vil ens personlighet være.

Her er det fastslått at sinnets funksjon er å agere gjennom organene og nervene og med det enten motta eller sende ut inferenser. Den delen av sinnet, som har med organene å gjøre, kalles begjærlaget (*kámamaya kosá*). Dette begjærlaget styrer mikrokosmosets fysiske lengsler.

I Makrokosmos' tilfelle sies sinnet å begynne på stadiet der oppfattelsen av subjektivitet (intuisjon), det subjektiviserte jeget (ego) og det objektiviserte jeget (sinnsstoff) alle tre finnes. Dermed finner vi også intuisjon og ego i kosmisk sinnsstoff.

I den sentrifugale skapelsesprosessen blir sinnsstoff stadig grovere under påvirkning av statisk skaperkraft inntil det er skapt grov fast materie. Denne forgrovingen av sinnsstoffet, som står i forhold til intuisjon og ego, er delt i fem stadier som vi kaller lag (*kosá*). Ut fra grovheten i deres respektive tetthet, forårsaket av det statiske prinsippets binding, blir de fem lagene regnet fra det innledende intuitive stadiet: det gylne laget (*híranmaya kosá*), sublimt lag (*vijñánamaya kosá*), overmentalt lag (*atimánasa kosá*), mentalt lag (*manomaya kosá*) og begjærlag (*kámamaya kosá*). Begjærlaget er det grovestes stadiet av sinnsstoff, der det blir omdannet til det aller groveste. Med de fem manifesterte grunnleggende naturelementene (fysiske for mikrokosmos, mentale for Makrokosmos) åpenbarer det Makrokosmiske Sinn sin vilje. Makrokosmisk styring av de fem grunnleggende naturelementene er det indre uttrykket for det

makrokosmiske begjærlaget. Ingenting finnes utenfor det Kosmiske Sinn. Det vil si at alt finnes innen Dets mentale omfang, og dermed er ikke det Makrokosmiske Vesen avhengig av nervesystem eller organer for å styre disse operasjonene, og med det behøver ikke det Kosmiske Sinn på dette stadiet en fysisk struktur slik et enkelt sinn gjør.

Det mentale laget er mer subtilt enn begjærlaget og har evne til å huske og tenke (*smarana* og *manana*). Begjærlaget, som har den groveste strukturen, og som i mikrokosmosets tilfelle har å gjøre med de ytre elementene, kalles grovt sinn (*sthūla manah*). Det mentale laget kalles subtilt sinn (*suksīma manah*). De øvrige tre lagene, det ene mer subtile enn det andre, og som også er de opphavelige stadiene for grovt og subtilt sinn, kalles årsaksgivende (kausale) eller astrale sinn. De psykologiske betegnelserne bevisst, underbevisst og ubevisst sinn for de grove, subtile og forårsakende sinnene synes ikke å være korrekte.

I det mikrokosmiske perspektiv kommer Makrokosmos' begjærslag til uttrykk gjennom de fem grunnleggende naturelementene som mikrokosmos' fysiske kropp og andre fysiske objekter oppstår av. Det Kosmiske begjærlaget omfatter dermed også den enkelte skapnings fysiske kropp (*annamaya kośa*).* Her kan det påpekes at Makrokosmos i sin forestillingsstrøm skaper faktiske ting for den enkelte skapning, mens den enkelte skapnings begjærslag ikke kan skape faktiske fysiske ting med sin forestillingsevne. Som allerede fastslått kalles begjærlaget, som forholder seg til de fysiske elementene, for det grove sinnet også i mikrokosmos' tilfelle. Det mentale sinnet, som sørger for hukommelse og tenkning, kalles det subtile sinnet også i mikrokosmos' tilfelle. Og som i Makrokosmos, utgjør de overmentale, sublime og gyldne lagene den forårsakende kausale delen også i mikrokosmos. Men å avgrense en forårsakende del i det

* Annamaya betyr «bestående av mat» og viser til den fysiske kroppen.

mikrokosmiske sinn er bare en teoretisk antakelse, for i den enkelte skapning er ikke forårsakende sinn og kosmisk forårsakende sinn to ulike ting. Hvis og når de grove og subtile delene av enkeltsinnet opphører å fungere, som følge av en meditasjonsprosess eller annet, vil den årsaksgivende delen av vedkommende enkeltsinn ikke kunne opprettholde sin atskilte identitet. Kun kimen av tidligere handling vil være igjen bare for å skille mellom mikrokosmos og Makrokosmos. Med en korrekt meditasjonsprosess vil utøveren erfare at det bare finnes ett forårsakende sinn i universet. Det årsaksgivende sinnet i mikrokosmos er ikke atskilt fra Makrokosmos. Likedan kan de grove og subtile delene av et enkeltsinn gjennom subtil projisering forbinde seg med de grove og subtile delene av det Kosmiske Sinn. Måten å oppnå denne subtiliteten på gjennom projisering er den yogiske meditasjonsprosessen.

Likeledes kan det Makrokosmiske legemet (her betyr legeme ikke fysisk kropp) deles i tre: grovt, subtilt, og astralt eller årsaksgivende. Ettersom den fysiske verden finnes i den Makrokosmiske evne, kan ikke Makrokosmos ha noen grov, fysisk kropp på samme måte som mikrokosmos har det. Likevel, ettersom de fem naturelementene finnes i Dets sinn, regnes Makrokosmos' begjærslag gjerne som den Høyeste Sjels grove legeme. De øvrige Makrokosmiske lagene utgjør den Høyeste Sjels subtile legeme (*suksma deha*). Den Høyeste Sjels ego og intuitjon kalles Dets astrale eller årsaksgivende legeme.

Begrepet «årsaksgivende legeme» er et filosofisk forslag, ettersom filosofi fastslår at i samme øyeblikk som den Høyeste kjernebevisstheten viste seg påvirket av Hans iboende sannviske, opprinnelig opphøyde prinsipp, kom kimen til skapelse til uttrykk og Hans legemer og verdener ble skapt.

Likedan er det enkelte sinns grove kropp (*sthūla deha*) dets matlag. Begjærslaget, det mentale laget, det overmentale laget, det subtile laget og det gylne laget utgjør den enkelte skapnings

subtile legeme. Videre utover det gylne laget og inntil enheten med den Høyeste Bevissthet er oppnådd har den enkelte selvfølgelig en kropp, men den kan ikke kalles årsaksgivende. I denne siste fasen kalles dette for opprinnelig eller opphøyd legeme (*sámánya deha*).

Hvis sinnet skal ha objektivitet—noe å sanse eller erfare—må det i tråd med sin natur også ha et bevitnende eller iakttakende vesen. Det bevitnende vesenet er sinnets høyeste gode. Filosofi har gitt det bevitnende vesenet diverse navn utfra mangfoldigheten i det objektive sinnets vesen. Men det vil ikke si at den samme Høyeste Bevissthet ikke opptrer som det bevitnende vesenet på sinnets ulike stadier. Det er Han som gjen-speiler Seg som det bevitnende motstykket i ulike funksjoner i samsvar med den endrete mentale statusen. På ulike stadier er ulike navn blitt brukt for dette eneste vesen. Den Høyeste Bevissthet, som bevitner det forårsakende Kosmiske Sinn, det subtile Kosmiske Sinn og det grove Kosmiske Sinn, er blitt kalt henholdsvis umåtelig (*Viráta* eller *Vaeshvánara*) der det opprinnelig opphøyde prinsippet dominerer, manifestert subtil (*Hirányagarbha*) der det muterende prinsippet dominerer, og manifestert grov (*lishvara*) der det statiske prinsippet dominerer. Likeledes kalles den Høyeste Bevissthet, når den bevitner mikrokosmos på de forårsakende, subtile og grove stadiene, for henholdsvis *Vishva*, *Taejasa* og *Prájiṇa*.

Det Kosmiske Vesen finnes på flere plan eller verdener (*loka*) i hvilke de ulike lagene og enkelte sinnene finnes. Betegnelsen *loka* på sanskrit viser bare til Makrokosmos og ikke til det enkelte sinn. Det kosmiske begjærlaget, der det oppstår materiell struktur, kalles for det fysiske plan (*bhurloka*). Det kosmiske begjærlaget, der det begynner å danne seg mental struktur uten at det ennå er blitt helt mentalt, kalles grovt mentalt plan (*bhuvarloka*). Planene med mentalt sinn, overmentalt sinn, subliment sinn og gyllent sinn kalles henholdsvis subtilt mentalt

plan (*svarloka*), overmentalt plan (*maharloka*), sublimt plan (*janarloka*) og forårsakende (kausalt) plan (*taparloka*). Over dette kalles det for det Sanne Plan (*Satyaloka*) ettersom det årsaksgivende legemet filosofiske sett antas å eksistere.

De overnevnte lagene, de ulike stadiene av sinn, de bevitende vesenene og planene tabuleres på de to følgende sidene.

[I tabellene på neste side er alle navn oversatt, i tabellene på siden etter er navn på sanskrit beholdt, ellers er innholdet identisk på de to sidene.]

MAKROKOSMOS					
	LAG	SINN	BEVITNENDE VESEN	LEGEME	PLAN (VERDEN)
Intuisjon			Høyeste Bevissthet	Årsaks-givende	Det Sanne
Ego					
Sinnsstoff	Gyllent	Årsaks-givende	Umåtelig Sjel	Subtilt	Forårsakende
	Sublimt				Sublimt
	Overmentalt	Overmentalt			
	Mentalt	Subtilt	Subtil Kosmisk Sjel		Subtilt mentalt
	Begjær	Grovt	Grov Kosmisk Sjel	Grovt	Grovt mentalt
					Fysisk
	Mat			Grov	
Sinnsstoff	Begjær	Grovt	Grov sjel	Subtil	
	Mentalt	Subtilt	Subtil sjel		
	Overmentalt	Årsaks-givende	Årsaks-givende sjel		
	Sublimt				
	Gyllent				
Ego	over Gyllent		Høyeste Bevissthet	Opprinnelig, ren	
Intuisjon					
	LAG	SINN	BEVITNENDE VESEN	KROPP	
MIKROKOSMOS					

MAKROKOSMOS					
	KOŚA	SINN	BEVITNENDE VESEN	DEHA	LOKA
Mahattattva			Puruśottama	Årsaks-givende	Satya
Ahamítattva					
Citta	Hiraímaya	Årsaks-givende	Viráta eller Vaeshvánara	Subtilt	Tapah
	Vijińána-maya				Janah
	Atimánasa				Mahah
	Manomaya	Subtilt	Hirańyagarbha		Svah
	Kámamaya	Grovt	ishvara	Grovt	Bhuvah Bhuh
	Annamaya			Grov	
Citta	Kámamaya	Grovt	Prájińa	Subtil	
	Manomaya	Subtilt	Taejasa		
	Atimánasa	Årsaks-givende	Vishva		
	Vijińána-maya				
	Hiraímaya				
Ahamítattva	over Hiraímaya		Puruśottama	Sámánya Deha	
Mahattattva					
	LAG	SINN	BEVITNENDE VESEN	KROPP	
MIKROKOSMOS					

31. mai 1959, Jamalpur

Sjel, Høyeste Sjel og åndelig utøvelse

På grunn av indre konflikt (klæsji) og samhörighet (kohesjon) mellom de tre iboende prinsippene (opprinnelig opphøyd, muterende og statisk) bryter resultantkraften ut fra et av hjørnene i trekanten, som dannes av den uopphørlig strømmende evige kraften (citishakti). Bevissthet (*purusa*) er kjernen der den utadrettede skapelsesprosessen starter; den ensrettede bevegelsen fra det subtile til det grove—fra den Ene til de mange. Intuisjon, ego og sinnsstoff oppstår som følge av tiltagende grovhet, og sinn oppstår på stadiet der alle tre—intuisjon, ego og sinnsstoff—finnes. Det opprinnelige vesenet er det rene, udelte Makrokosmos. Med videre forgroving blir sinnsstoffet omdannet til de fem grunnleggende naturelementene: eterisk, luftig, lysende, flytende og fast. Helt fra den høyeste kjernebevisstheten til den grovste faste materie skjer det ingen forandring i bevissthetslegemet (*purusadeha*). Når de tre kreftene i skaperkraften opptrer og samhandler, inntreffer det en tilsynelatende endring der det Transcendente Vesenet synes å ha mistet sin transcendentale natur. Denne fasen i evolusjonen, kalt *saincara*, er skapelsens ikke-levendegjorte fase, og representerer det Kosmiske Sinn, eller Makrokosmos, i ulike stadier. I de levende kroppene etter dannelsen av det grovste faste elementet, *ksititattva*, fører delinger og forbindelser av materie til at det oppstår sinn.

Med det innledes den sentripetale, innadrettede skapelsesprosessen (pratisainçara). Dette er motbevegelsen, der det enkelte sinn blir stadig mer utvidet. Med den økende gjenspeilingen av kosmisk bevissthet, øker enkeltsinnets mengde og masse, og materien blir stadig mer uttynnet inntil det enkelte sinn endelig oppnår mental frigjøring. Filosofisk kalles dette betinget, eller villet oppfyllelse (savikalpa samádhi).*

I den sentripetale skapelsesprosessen eksisterer det enkelte sinn eller mikrokosmos på ulike stadier. Så den ikke-levendegjorte delen av skapelsen, den sentrifugale skapelsesprosessen, er fasen med det Kosmiske Sinn, mens den levendegjorte delen, den sentripetale skapelsesprosessen, er fasen med de enkelte sinn.

Hvert eneste atom og molekyl i Makrokosmos er ikke annet enn den Høyeste Bevissthet. Det er Han som utstråler Seg Selv overalt. Det er også Han som er allestedsnærværende som det bevitnende vesenet. På samme måte som sola med sin utstråling gjennomstrømmer solsystemet, stråler den Høyeste Bevissthet i Sitt system med Sin Bevissthetskraft. Så i det Kosmiske Sinn er både det utstrålte stoffet og det bevitnende vesenet selve den Høyeste Bevisstheten. I evolusjonens andre fase, det vil si gjennom de ulike stadiene av det enkelte sinn, er den Høyeste Bevissthet det bevitnende vesenet, mens alle andre objekter er grove derivater av sinnsstoff. I både den sentrifugale og den sentripetale skapelsesprosessen er Bevisstheten den Høyeste Bevissthet. Han bevitner mikrokosmosene og Makrokosmos.

* Vikalpa betyr «mental forestilling; mental tanke eller følelse». Savikalpa («med forestilling») samádhi («oppfyllelse») inntreffer når sinnet går opp i Kosmisk Intuisjon. I denne tilstanden opplever utøveren å eksistere side om side med den Høyeste Bevissthet, derav «med forestilling». Nirvikalpa—«uten forestilling eller følelse»—samádhi inntreffer når sinnet går opp i den Høyeste Bevissthet. Det finnes ingen identitet i slik ubetinget oppfyllelse.

Den Høyeste Bevissthet kalles derfor også for Felles, eller Kollektiv, Bevissthet.

Som bevitnende vesen knytter den Høyeste Bevissthet Seg til sitt mentale objekt ved hjelp av Sin utadrettede kraft og gjen-speiler Seg i objektet som Bevissthetskraft. Denne gjenspeilingen er ikke som speilingen i et speil, men som når strålene fra sola virker på det de speiler seg i. Den Høyeste Bevissthets enhet med det Kosmiske Sinn, gjennom hvilken Han fungerer som det bevitnende vesenet, kalles universell enhet (*prota yoga*). Den Høyeste Bevissthets enhet med de enkelte sinn hver for seg og individuelt, gjennom hvilken Han fungerer som det bevitnende vesen til hvert enkelt individuelle sinn, kalles individuell enhet (*ota yoga*). Hans enhet med de enkelte sinnene i fellesskap kalles også for universell enhet. Så i den sentrifugale, utadrettede skapelsesprosessen finnes det kun universell enhet, mens det i den sentripetale skapelsesprosessen finnes både universell og individuell enhet.

I det foregående ble det inngående forklart at skaperkraftens resultantkraft bryter ut av ett av hjørnene i trekanten av skaperkraftens krefter, og at dette er skapelsens begynnelse. Punktet i midten av denne trekanten i hvis hjørne utbruddet skjedde er skapelsens Høyeste Bevissthet (*Puruśottama*). Midtpunktene i disse trekantene av krefter med utbrytende hjørner er sammenfallende, og den Høyeste Bevissthet er dermed ett eneste vesen. Filosofer har definert den Høyeste Sjel (*Paramátman*) som fellesbetegnelsen på den Høyeste Bevissthet, på Hans universelle enhet i den sentrifugale skapelsesprosessen og Hans både individuelle og universelle enhet i den sentripetale skapelsesprosessen. Termen den Høyeste Sjel betegner at Den er «bevisst alle skapninger». Den er bevisstheten i kjernen, og bevisstheten i Makrokosmos og i mikrokosmosene.

Makrokosmos og mikrokosmosene selv inngår ikke i den Høyeste Sjel. Til sammen utgjør den Høyeste Sjel,

Makrokosmos og mikrokosmosene den Subjektiviserte Transcendentaliteten (*saguṇā brahma*), det vil si det Manifesterte Store der skaperkraften åpenbarer seg i manifestert form. I den Subjektiviserte Transcendentaliteten er den Høyeste Bevissthet kjernebevisstheten, og dermed betegnes sistnevnte også som latent (*kuṭāstha*). Kjernebevisstheten eller sjelen (*ātman*) i den enkelte struktur kalles også latent bevissthet (*kuṭāstha caetanya*). Dets styringspunkt er midt mellom øyenbrynene der hypofysen fungerer.

Den utadrettede skapelsesprosessen beveger seg fra kjernen. Kjernen selv er sentrum for den Store Skapelsessyklusen (*brahma cakra*). Kraften i den utadrettede skapelsesprosessen er dermed sentrifugal. Filosofi viser til at denne utadrettede bevegelsen domineres av uvitenhetens illusjon (*avidyámáyā*). Påvirket av denne eksentriske kraften, går skapelsen fra det subtile til det grove og når til slutt det fjerneste punktet i den sentrifugale skapelsesprosessen der den groveste faste materien dannes—der den omdannede formen av stoff har størst kjemisk affinitet, uten noen mulighet for ytterligere minskning av rom mellom molekyler og atomer.

Avhengig av omstendighetene vil det på dette punkt enten skje en materiell oppløsning eller eksplosjon, eller det vil oppstå sinn i en prosess der materie deles og forbindes. Danningen av sinn er begynnelsen på den sentripetale skapelsesprosessen; fasen der det enkelte vesen utvikler seg fra grovt til subtile. Denne utviklingen drives av at illusjonen om viten (*vidyámáyā*) dominerer; den innadrettede kraften som retter bevegelsen mot den Høyeste Bevisstheten i kjernen—sentrumet for alle skapninger. Ethvert steg i denne retning er et steg nærmere sentrumet; alles forutbestemte mål, alle skapningers endelige resultat. Denne kraften er sentripetal, innadrettet, og forbundet med den Høyeste Bevissthets tiltagende tiltrekning. Denne tiltrekningen er Hans velsignelse med hvilken Han fører alle Sine

vesener mot det imøtekommende guddommelige lyset. Den forenende gjenspeilingen av den Høyeste Bevissthet øker den enkeltes nærhet til den Høyeste Bevissthet; sinnet vokser og utvikler seg i tilsvarende grad inntil den gradvise utvidelsen resulterer i likhet mellom mikrokosmos og Makrokosmos og førstnevnte går opp i sistnevnte. Denne prosessen finner sted i den sentripetale skapelsesprosessen i kraft av den sentripetale kraften i kjernebevisstheten, den Høyeste Bevissthets tiltrekning.

Det enkelte sinn kan på sin side øke hastigheten i denne bevegelsen ved å virkeliggjøre Hans velsignelse stadig mer og slik oppnå en psykisk-åndelig parallellitet raskere. Denne bestrebelsen på å sette fart mot det endelige målet er åndelig innsats eller utøvelse (*sādhanā*). Bare mennesker har det ego som skal til for å kunne utøve åndelighet. Åndelig utøvelse er ikke annet enn å gå inn for å øke hastigheten i bevegelsen i den sentripetale skapelsesprosessen og med det ta igjen de smertefulle timene av guddommelig adskillelse så fort som overhodet mulig. Beviset på åndelig utøvelse er dermed følelsen av at «Jeg beveger meg mot Han.» Enhver forsinket bevegelse her i livet er et øyeblikk av smerte. Bare det som virkeliggjør Han er den høyeste åndelige utøvelse. Alle andre liknende handlinger er ikke annet enn ritualistisk skryt.

Bevissthet i den enkelte psykisk-fysiske struktur blir manifestert i den sentripetale skapelsesprosessen når den Høyeste Bevissthet med sin individuelle enhet gjenspeiler Sin forbindelse i det enkelte sinn. Det er gjennom denne innadrettede skapelsesprosessen at den Alltid Nådige opphører hver og en av Sine skapninger i kraft av den innadrettede opplysningskraften. Som allerede forklart avstedkommer fysiske og psykiske konflikter samt det Stores tiltrekning psykisk utvidelse, og til slutt kan det enkelte psykiske legemet gjennom sin åndelige innsats oppnå endelig frigjøring (*mukti*). Ulike enkeltsinn

eksisterer på ulike plan og erfarer Hans kjærlighet og nærhet i ulik grad avhengig av hvor langt de er kommet i den sentripetale skapelsesprosessen. Den store dagen med uendelig lykksalighet kommer og alle skaperkraftens lenker slites når det Store (*brahmatva*) oppnås.

Slike enkeltindivider personifiserer menneskehetens ideal, og menneskeheten tar på sin side til å hylle dem. Bare slike opphøyde vesener kan og bør kalles store sjeler, *mahápurusa*, som betyr opphøyde psykiske vesener. For deres hellige føtter kan en ofre hengivelsens og bestrebelsens blomster, men selv ønsker de ingen grove jordiske blomster og ofringer.

Når en stor sjel kommer på jorda, feiltolkes dette som inkarnasjon [av Gud]. Inkarnasjon er ikke noe logisk begrep. Hele universet, skapt av og ved Han, er Hans inkarnasjon. Betegnelsen *avatára* betyr «avledning». Bruken av denne betegnelsen om individer som er høyt utviklet i den innadrettede skapelsesprosessen er villedende og misvisende. Det er ulogisk å anta at Makrokosmos forvandlet seg direkte til en enkelt struktur og som oftest i form av et menneske, Mennesker er de mest utviklede skapningene og utgjør en egen kategori av Hans skapelse, og hvert stadium av den opphøyde psykiske store sjel er resultatet av først den utadrettede og så den innadrettede skapelsesprosessen. Det skjer en gradvis opphøyelse—og ingen plutselig nedstigning eller hendelse.

Logisk sett vil det derfor være riktig å se enhver skapning som en inkarnasjon av Gud, eller å fastslå at Guds budbringer går i sin bane i den sentrifugale skapelsesprosessen, går gjennom en prosess av evolusjon og betydning, og kommer i kraft av psykisk utvidelse i den sentripetale skapelsesprosessen til diverse stadier av opphøyelse. Teorien om guddommelig reinkarnasjon (*avatáráváda*) postulerer derimot at det inkarnerte vesenet er direkte nedkommet fra den Allmektige, men lar årsaken til resten av Hans skapelse forbli uavklart.

Ordet avatår betyr å stige ned, derivere eller degenerere. Ifølge dette dogmet om den Høyeste Bevissthets degenerering, kan det inkarnerte vesenet nødvendigvis ikke ha samme status som den Høyeste Bevissthet. Når et enkelt individs psykiske status oppnår likhet med det Kosmiske Vesen, går dette enkelte psykiske vesenet opp i det Kosmiske Sinn uten noen form for tosidighet. Så hvordan kan man forestille seg at en eller annen form for samme status som den Høyeste Bevissthet finnes som et eget vesen på et eller annet stadium i den Store Skapelses-syklusen? Hele denne teorien om guddommelig inkarnasjon er langt fra overbevisende og fornuftig dersom vi legger intellektuell analyse til grunn.

Til grunn for den overtroiske inkarnasjonslæren finner vi nok en sosial tendens skapt av en klasse med egeninteresser. Nysgjerrighet og resonnement er en naturlig menneskelig impuls. Som et resultat av visse presserende omstendigheter, blant annet intellektuell renessanse, kom det en reaksjon mot de ulogiske trossystemene og all overtro som hersket i samfunnet. Disse overtroene ga et solid grunnlag for at intellektuelle parasitter, som hadde lært seg å leve på andres slit, kunne drive sin utbytting. For å kunne videreføre sin dominans, basert på omfattende overtro, fant disse parasittene opp måter å dysse ned den framvoksende reaksjonen og intellektuelle fornuften på, og gav seg nå til å appellere til massene på sentimentale måter. Nye påbud, rasjonelle som irrasjonelle, ble påført samfunnet med såkalt guddommelig autoritet gjennom påkallelse av inkarnasjonsteorien. Korrupsjon spredte seg i Guds navn, og alle som reiste seg mot slike påbud eller prekener ble kalt reaksjonære, ateister og ble drastisk slått ned på. «Beskyld dem og ødelegg dem» («give the dog a bad name and hang it») var overmaktens motto. De gikk så langt som til å manipulere, tilsole og feiltolke selv de dyrebare skriftene fra store filosofer hvis arbeider hadde vært holdt i hevd som religiøse skrifter fra gammel

tid—alt med et eneste underliggende motiv: å tjene sine egne interesser.

Táraka Brahma

I det Kosmiske Kretsløpet (fellesbetegnelsen på de sentrifugale og sentripetale skapelsesprosessene) strømmer ingenting helt likt. Hastigheten i den opphøyende kraften er større enn i den muterende, som på sin side har større hastighet enn den statiske kraften. Så innledningsvis i den sentrifugale skapelsesprosessen er hastigheten høyere. Likeledes, etter opphøyelse, i og med den opphøyende kraftens påvirkning [mot slutten av den sentripetale skapelsesprosessen], der prosessen kommer til det opphøyde legemet (et stadium hinsides det gylnne laget der enkeltsinnet erfarer kun opprinnelig opphøyd kraft), er hastigheten høyere. Enkeltsinnets hastighet er mye høyere enn farten i den normale strømmen i Kosmos, og den øker ytterligere hvis enkeltsinnet, som følge av sin åndelige utøvelse, orienterer seg mot kjernebevisstheten.

Siden skapelsens opprinnelse har mennesker higet etter denne enheten med kjernebevisstheten. Det at ingen hastighet er lik en annen gjør det enkelte sinns bevegelse til en elliptisk kraft, og bevegelsen endrer seg fra å ha vært rund til å bli oval. De som streber etter Han som sitt endelige mål blir ett med den Høyeste Bevissthet i skapelsen, men de som går for frelse (moksa), der åndelig innsats innebærer fullstendig overgivelse av en selv til Det (Nirguná Brahma, Objektløs Bevissthet), kommer ut av Skapelsesyklusen gjennom en tangential berøring. I dette punktet av tangential berøring finnes det Frigjørende Store (*Táraka Brahma*) som befinner Seg både i det Umanifestererte og det Manifesterte Store. Det Frigjørende Store er et begrep i tantra.

I tantra kalles den samlede skapelsen [bestående av samtlige fem grunnleggende naturelementer] for *sambhúti*. Når det Frigjørende Store i kraft av Sin egen vilje benytter seg av de fem

grunnleggende elementene, fremstår Han i den Manifesterte Skapelsen som et fysisk vesen. Ellers er Han det Umanifesterte Store. Når det Frigjørende Store tar i bruk de fem grunnleggende naturelementene kalles det i tantra for Hans Store Skapelse (*Mahásambhúti*).

I tantrisk åndelig innsats, i Ananda Marga-meditasjon, vil en som har den Høyeste Bevissthet som mål gå opp i det Manifesterte Store (Saguná Brahma), mens en som har det Umanifesterte Store som mål blir overgitt det Objektløse Vesenet. Det er bare i tantra at det Frigjørende Stores åndelige utøvelse er blitt spesifikt definert som forskjellig fra åndelig bestrebelse mot det Umanifesterte og Manifesterte, med sine egne trekk. Teoretisk sett har det Manifesterte Store uendelig med reaktive momenter (*samśkára*), slik at det Manifesterte Store vil fortsette med å nyte fruktene av Sine tidligere handlinger i uendelig tid. Det Umanifesterte er det Objektløse Vesenet uten handling og avledning, mens det Frigjørende Store er midt imellom og kan oppfylle begge funksjoner. Han leder, elsker og støtter sine kjære sønner og døtre. Hans barn sier at Han ikke kan leve uten å elske dem og de henvender seg til Han: «Å vår store Far, vår kjærlige Mor, vårt Alt, vi husker Deg, vi tilber Deg. Å Bevitnende Vesen, vi skjenker Deg vår hyllest, Du er den eneste frelse i dette grove verdslige havet, så vi overgir oss til Deg.» Denne totale overgivelsen er det høyeste gode i all åndelig utøvelse, som bare kan føre til Han hvorfra et fall ikke en gang er tenkelig. Riktig velsignet er den som har oppnådd slik total overgivelse til Han, som saltklumpen som ønsket å måle havets dybde—men et øyeblikks guddommelig rykk og tiltrekning inntraff og saltklumpen ble borte, ingen vet hvor.

(Det Frigjørende Store, Táraka Brahma, er ingen filosofisk skikkelse, men oppstår av hengivent sentiment.)

1. juni 1959, Jamalpur

Liv, død og uforløste drivkrefter

Saccidānanda kommer av en omskriving av tre termer: *sat*, *cit* og *ānanda*. Disse oversettes ofte som «eksistens», «kunnskap» og «lykksalighet». Dette er ikke bare slurvete, men feilaktig ordbruk.

Den korrekte betydningen av *sat* er «det som forblir uforandret»—et transcendentalt vesen. Eksistens er et relativt begrep som sier noe om å finnes under visse relative tidsmessige, stedlige og personlige omstendigheter. *Sat* innebærer uforanderlighet. Det kan synes som om det Transcendentale Vesenet gjennomgår en forvandling, men i virkeligheten skjer det ingen kvalitativ endring. Så *Sat* kan bare bety det Transcendentale Vesenet—et absolutt vesen som ikke gjennomgår noen forandring.

Ānanda betyr selvfølgelig lykksalighet. En riktigere oversettelse vil være guddommelig lykksalighet—lykksalighet erfart subjektivt og ikke på en objektiv måte [en indre erfaring, ikke lykke i ytre ting].

Cit betyr ikke kunnskap, men bevissthet. Det er i kraft av bevissthet at kosmos skapes, og det er denne kraften som erfarer eller aktiverer skapt substans i det enkelte sinn. Denne subjektiviseringen skjer utelukkende på grunn av bevisstheten eller bevissthetskraften (*citishakti*) i det Store (*brahma*).

I forrige kapittel ble det fastslått at det Manifesterte Store rommer alle mikrokosmoser, Makrokosmos, den Høyeste Bevissthet samt den Høyeste Sjel. Hele kosmos i det Manifesterte Store er Makrokosmos' tankeprosjeksjon. La oss analysere hvordan mikrokosmoset sanser forskjellige ting i kosmos.

Et mikrokosmos har ti organer—fem sanseorganer og fem motoriske organer. Sanseorganer mottar inferenser fra objektene som oppfattes. Disse organene er dermed kjennerne av disse objektene. På det neste stadium mottar sinnsstoffet inferensene via de innadførende nervene og tar form av det som oppfattes; ego erfarer subjektiviteten—«jeg oppfatter»—men denne subjektiviteten avhenger igjen av at det finnes et jeg, for en kan ikke gjøre noe uten at en føler at en eksisterer. Først finnes jeg, deretter gjør dette jeget noe. Denne rene følelsen av eksistens—jeg—er intuisjon. Kombinasjonen av ego og intuisjon er redskapet for oppfatning av inferenser som er blitt formidlet inn av organene. Sinnet, kombinasjonen av de tre (intuisjon, ego og sinnsstoff), er dermed kjenneren av organene. Derfor sies sinnet å være organenes overhode. Men er sinnet den egentlige kjenneren? Hvis ikke, hvem er den virkelige kjenneren?

«Jeg eksisterer», «jeg gjør», og «gjort jeg» er funksjonelle former. Det finnes et ytterligere vesen som er funksjonenes overhode og som bevitner at disse tre funksjonene utføres. Her er vi kommet til det vesen som bevitner intuisjon. Dette iakttakende vesenet er sjelen (*átman*), hver og ens bevissthet. Kjenneren av selve sinnet er sjelen. Det endelige kjennskapet er dermed i sjelen og ikke i sinnet. Sjelen, eller den gjenspeilte (reflekterte) bevisstheten i det enkelte psykiske legemet, er ikke bare det aktive elementet; kjennskapet finnes i Han som er det bevitnende vesenet. Sjelen vet fordi den er en aktiv deltaker i sinnets funksjon.

De fem motoriske organenes funksjon er å aktivere inferenser. Organene virker gjennom å iverksette sine potensialer i handling ved hjelp av de utgående inferensene utstrålt gjennom de efferente motoriske nervene, som på sin side får inferensene fra sinnet. Så det kan synes som om den som eier handlingen er sinnet og ikke motororganene. Imidlertid kan ikke det egentlige eierskapet bringes på det rene i fravær av sjelen, som

bevitner at sinnet aktiverer de indre oppsamlete drivkreftene (samskára) i form av inferenser. Ikke bare er sjelen aktiv, men det er på grunn av sjelen—på grunn av dens allestedsnærvær— at sinnet kan fungere. Så kjennskapet eller eierskapet til handlingene ligger i sjelen. Sjelen selv gjør ingenting, men dens eksistens er den endelige eller ytterste årsak til kjennskap og handling.

Ethvert ytre objekt finnes først i sanseorganet. Videre selvbekuelse avdekker at det avhenger av at organet finnes innen omfanget av sinnet, og til slutt at det reelle kjennskapet eller handlingsevnen bekreftes av sjelen. Sinnets ultimate eksistens finnes i sjelen. Så det endelige kjennskapet, handlingsskapet og eksistensen finnes i sjelen, og fellesbetegnelsen for de tre er «bevitnende vesen». Dette blir tydeligere hvis en husker at sinnet ikke er annet enn en tilstand av evig konflikt mellom de tre kombinerte prinsippene. Disse samsvarende motstridende kombinerte prinsippene er de hovedsakelige egenskapene som gjør at sinn oppstår. Etersom sinnet kun er en evig konflikt og en relativ fungerende organisme i uopphørlig endring, må det finnes et absolutt vesen som kan bevitne sinnet i alle tidsaspekter, i alle dimensjoner av rom og i alle former—fysiske og psykiske. Dette bevitnende vesenet er sjelen, og sinnet er bare resultatet av uopphørlig funksjonell forvandling (metamorfose).

Det bevitnende vesenet må nødvendigvis finnes på alle stadier av den Store Skapelsesyklusen. I den sentrifugale skapelsesprosessen opptrer den Høyeste Bevissthet som vesenet som bevitner det Kosmisk Sinn. Makrokosmos' Sjel er derfor selve den Høyeste Bevissthet. I den sentripetale skapelsesprosessen gjenspeiler den Høyeste Bevissthet seg i sin individuelle enhet i mikrokosmoset, og gjenspeilingen i hver sinnsskive [sinnsstoff] er det skapte vesenet, det som bevitner det enkelte sinn. Sjelen er ikke et aktivt motstykke.

Sinnet er en funksjonell organisme i stadig endring og vil dermed ha et kraftmoment, en drivkraft. Hvor får sinnet dette kraftmomentet fra? Ethvert stadium følger av de foregående stadiene. Stadiet etter dannelsen av det enkelte sinn er også virkningen av samtlige foregående stadier. Virkningen av handling på de foregående stadiene kalles reaktivt kraftmoment (samskára), og gir sinnet drivkraft. Den innledende skapelsen av enkeltsinnet er resultat av at bestemte krefter virker i den utadrettede, sentrifugale skapelsesprosessen. Den endelige årsaken til kraftmomentet i enhver kraft er selvfølgelig Makrokosmoset, det overgripende fungerende prinsippet i både den sentrifugale og den sentripetale skapelsesprosessen. Det er dermed Makrokosmos som fungerer gjennom mikrokosmosene og gir enkeltsinnet dets drivkraft. Det Stores tiltrekningskraft gjør at slikt kraftmoment får økt hastighet. I kjernepunktet, der den første manifestasjonen av skaperkraft fant sted, finnes skapelsens kraftmoment i latent form. Universets drivkraft er kosmos sitt kraftmoment gjennom mikrokosmosene og også gjennom den ikke-levendegjorte delen [stein, vann, ild, luft osv.] av Makrokosmos. Dette er den Enes lek i mangfoldet. Før dannelsen av mikrokosmoser fantes bare Makrokosmos, og alle projiserte aktiviteter fantes i Makrokosmos, og alt mangfold var i felles enhet der. Hele kosmos bor i Han og det er derfor ikke spørsmål om liv, død eller uforløste drivkrefter i denne ikke-levendegjorte fasen av skapelsen, det vil si fra Skaperkraftens første utbrudd til utviklingen av den groveste faste materie.

På ferden i den sentripetale skapelsesprosessen får det grove sinnet kraftmomentet sitt fra Makrokosmos. På det første stadiet har mikrokosmoset utviklet verken ego eller intuisjon, så det har ikke noe eget reaktivt kraftmoment. Enn så lenge er det den evige kraften i Makrokosmos som beveger mikrokosmosene videre mot kjernen. På et senere stadium utvikles ego. Til å begynne med føler og aksepterer det enkelte sinn

dette egoet som noe som har drivkraft, og siden kommer et stadium der det samme egoet tar til å styre de mentale aktivitetene.

Dette stadiet i evolusjonen er representert ved mennesker. I stedet for å fortsette videre mot det guddommelige målet, i tråd med bevegelsen i den sentripetale skapelsesprosessen, kan mennesker gå bakover—de kan slå inn på den sentripetale skapelsesprosessens negative vei. Ettersom enkelt sinn aksepterer kraftmomentet i slik negativ bevegelse som drivkraft, er det sagt at reaktive kraftmomenter for alle dyr lavere enn mennesket er tilført [av Makrokosmos], mens menneskets er ervervet [i form av oppsamlede reaktive kraftmomenter eller drivkrefter; samskára]. Laverestående dyr fortsetter å marsjere framover på den sentripetale skapelsesprosessens vei (som følge av sitt mindre utviklete ego) mens mennesker, ved å ta til ondskapsfulle gjerninger, kan gå bakover.

Ordentlig tilpasning av mentale bølger, fysiske bølger og livskraft er av avgjørende betydning for at kroppen eller legemet til hvilke som helst objekt i evolusjonens levendegjorte fase skal kunne opprettholdes. Alle objekter—ting—mentale som fysiske, utstråler uopphørlig bølger. Det er bare så lenge disse bølgene fra den fysiske kroppen og det mentale legemet korresponderer, og bare da, at en samordnet levendegjort struktur blir opprettholdt.

Denne parallelliteten eller samsvaret kan også gå tapt, noe som resulterer i utskillelse av de bidragende elementene. Dette kan skje som følge av mistilpasning, eller ikke-tilpasningsdyktig forhøyelse eller forfall av en eller annen del av organismen. I den levendegjorte evolusjonsfasen skjer forhøyelse som resultat av fysisk konflikt, psykisk konflikt eller det Stores tiltrekning. For å ta et eksempel, hvis en hund kommer i kontakt med et menneske vil hundens mentale bølger tendere mot og komme i konflikt med menneskets bølger. Med det utvikler hundens

mentale bølger seg og oppnår en større bølgelengde. På et visst punkt kan hundens utviklede mentale bølgelengde miste den nødvendige parallelliteten eller tilpasningen med dens fysiske struktur. Dette tapet av samsvar vil føre til utskillelse, og det utskilte sinnet vil måtte finne en fysisk kropp som passer det bedre. Enkelt sagt «dør» hunden og gjennomgår en kroppslig forandring.

Hvis en fysisk konflikt med høyere tenkning forbedrer bølgelengden, og med det leder til en mer utviklet fysisk kropp, vil kontakt og konflikt med laverestående tenkning redusere bølgelengden i de mentale bølgene. Også her vil parallelliteten bli sviktende, og de fysiske og psykiske legemene vil skilles ad. Hvis for eksempel en persons bølgelengde ikke kan tilpasse seg skikkelig den menneskelige kroppen vil vedkommendes psykiske struktur knytte seg til en mer passende fysisk struktur som den kan innordne seg med. Dette kan være et laverestående dyr, en plante eller enda grovere materie. Den symbolske historien i eposet *Rámáyana* der Ahalyá, Gaotama Munis kone, ble omdannet til stein som følge av en synd hun hadde begått, illustrerer bare gangen i slik negativ skapelsesprosess. Hvis et laverestående dyr eller en plante tar til seg bølgene i høyere bølgelengder kan dette forfine dets psykiske legeme slik at det kan knytte seg til den menneskelige fysiske strukturen, og omvendt, hvis bølgelengden er grovere kan det altså kretse om lavere tanker.

Forbindelse gjennom behørig tilpasning og parallellitet mellom de psykiske og fysiske legemene gir liv, mens adskillelse som følge av ugunstige omstendigheter fører til død. Slik adskillelse kan også skje hvis bølgene i den fysiske strukturen blir grovere på grunn av høy alder eller av en eller annen fysisk defekt. Her kan medisinsk ekspertise være til hjelp og på en eller annen måte gi den fysiske kroppen den nødvendige bølgelengden. Ved å tilpasse bølgelengden i de fysiske kroppene

ordentlig kan forskning og vitenskap bidra til at livslengden øker, men hvis en endring i det mentale legemet forårsakes gjennom en forandring i hjernen vil personligheten også gjennomgå forandring. En slik endring vil medføre at selve personligheten forvandles og da vil det ikke være hr. X men hr. Y som får livet tilbake.

For at det skal være liv eller forbindelse er det helt vesentlig at det er ordentlig tilpasning mellom bølgene i det psykiske legemet og den fysiske kroppen. I tillegg er tilpasning med livskraften også nødvendig. *Prána*, livskraft, er fellesbetegnelsen på de ti vindene, fem indre og fem ytre. De indre vindene er *prána*, *apána*, *samána*, *udána* og *vyána*, og de ytre vindene er *nága*, *kúrma*, *krkara*, *devadatta* og *dhanainjaya*.

Den første vinden *prána* virker i området mellom navlen og stemmebåndet, og dens funksjon er innånding og utånding. *Apána* finnes fra anus til navlen. Dens funksjon er å styre strømmen av urin og avføring. *Samána* opererer i navleområdet og har som oppgave å ivareta tilpasning mellom *prána* og *apána*. *Udána* finnes i strupen og styrer stemmebåndet og stemmen. *Vyána* regulerer blodløpet og den fysiske funksjonen i de innadførende og utadførende nervene.

De ytre vindene fungerer som følger: *Nága* (som betyr slange) gir kraft til å hoppe eller strekke ut kroppen og også kaste noe. *Kúrma* (som betyr skilpadde) gir evne til sammen trekning. *Krkara* bidrar til gjesping. *Devadatta* styrer tørst og sult, og *dhanainjaya* forårsaker søvn og døsighet.

En fysisk mangel eller defekt i en eller annen del av kroppen resulterer i svekkelse av *prána* og *apána* slik at *samána* kan bli ute av stand til å ivareta tilpasningen mellom *prána* og *apána*, noe som resulterer i en heftig kamp i navleområdet og i stemmebåndet. Fysiologien kaller dette «navlepusting» (*nábhishvása*; dødsralling). Når *samána* mister sin vitalitet, blir de tre vindene

prána, apána og samána forent og treffer udána. I samme øyeblikk som udána mister sin selvstendighet kommer også vyána i kontakt med denne samlede kraften og samtlige indre vinder, som nå er forenet, beveger seg gjennom den fysiske kroppen med stor kraft og slår mot ethvert skjørt punkt for å finne en vei ut. De forente vindene kommer ut og med deres bortgang fra den fysiske strukturen forlater også alle de ytre vindene, med unntak av dhanainjaya, den fysiske strukturen. Dhanainjaya sørger for søvn, så for å gi dødens dype søvn blir dhanainjaya igjen i kroppen også etter at alle de andre vindene er borte. Når den døde kroppen er brent eller har råtnet helt opp forlater også dhanainjaya kroppen og eksisterer i kosmos for igjen å virke i tråd med skaperkraftens vilje.

Tapet av parallellitet mellom fysiske og mentale bølger fører til død. Den fysiske årsaken til død er bortgangen av de ni (ti minus dhanainjaya) vindene ut i det evige rommet. De psykiske bølgene, som ikke lenger har ordentlig tilpasning med de fysiske bølgene, skiller seg også ut og forsvinner ut i det evige rommet de også. Dette utskilte mentale legemet har sine oppsamlede reaktive momenter—drivkrefter—fra tidligere liv (som det må uttrykke i tråd med Skaperkraftens universelle lov om at all kraft må komme til uttrykk). Det er den kosmiske muterende kraftens oppgave å gi dette sinnet en behørig fysisk parallellitet så det kan uttrykke seg som det skal. Dette skjer ved at det utskilte sinnet trer inn i en ny, passende fysisk struktur.

Ettersom sinnet eksisterer finnes også sinnsskiven [sinnsstoffet], og med det også gjenspeilingen av den Høyeste Bevissthet. Sjelen forblir dermed forbundet med det enkelte levende vesenet. Det endelige kjennskapet, erfaringen av å være den som gjør, og grunnlaget for å eksistere finnes i sjelen. Sjelen er det bevitnende vesenet; uten den gir det ikke mening at sinnet fungerer og aktiverer de indre oppsamlede kraftmomentene til inferenser. Derfor finnes det endelige kjennskapet, samt

erfaringen av å være den som gjør noe, i sjelen. Ettersom sjelen bevitner selve sinnet, er sinnets endelige plass i sjelen. Det utskilte sinnet har dermed det bevitnende vesenet, som betrakter sinnet, som er i en tilstand av uvirksomhet (eller omdannet til formen av handling (*karmáshaya*); oppsamlede kraftmomenter, eller reaksjoner i potensiell form).

Den fysiske årsaken til død ble drøftet i det foregående. La oss nå se på den fysiske årsaken til liv.

Inntatt mat, etter at den har blandet seg med magesaftene, blir omdannet til en flytende masse (*rasa*), mens alle unødvendige stoffer blir skilt ut i form av urin og annet avfall. Essensen av *rasa* blir omdannet til blod, og igjen blir det utskilt avfallsstoffer. Essensen av blod blir til vev og essensen av vev til fett, og så videre, til dette blir til bein, beinmarg og til slutt til en essensiell væske, kalt *shukra*. Den fysiske kroppen består av disse sju stoffene, og *shukra* er den endelige essensen. Denne vitale væsken eller livssaften har tre stadier: lymfe (*prána-rasa* eller *lasiká*), sperma og sædveske.

Lymfen går gjennom lymfekar som løper side om side med arteriene. Kjertlene, som lymfekarene går igjennom, kalles lymfekjertler. Lymfens funksjon er å rense blodet og bevare kroppens skjønnhet og stråleglans; ved å komme inn i kjertlene sørger lymfen for tilstrekkelig utskillelse av hormoner. En tilstrekkelig mengde lymfe gir skikkelig utvikling av iboende kvaliteter. Lymfen stiger og når til hjernen og styrker den. Intellektuell kapasitet er avhengig av adekvat tilgang på lymfe. Mangel på eller defekt i lymfen forårsaker sykdom i organet der mangelen har oppstått. For eksempel fører feil med lymfesystemet i benet til elefantsyke i benet.

Visse nervesentra blir utviklet i 12-14-årsalderen i varme land og 13-16 årsalderen i kalde land. I mannskroppen er dette testikler og i kvinnekroppen eggstokker. Etter å ha tilført hjernen nok lymfe strømmer den overflødige lymfen til testiklene

og blir omdannet til sædceller. Ved å følge et ordentlig system for å faste kan en forebygge dannelse av overflødig lymfe. Urene tanker kan også føre til at det dannes en overflod av sædceller av lymfe. Det er harmløst å bryte ned den overflødige lymfen [gjennom å faste]. Sædceller med lymfe og andre væsker samlet i sædsekkene kalles sædvæsken.

I kvinnekroppen nærer den overflødige lymfen eggcellen, og det ubrukte egget sammen med annet avfall skilles ut hver måned i de siste tre eller fire dagene av den månedlige menstruasjonen. Hvis mannens sædceller og kvinnens egg forenes, danner de en fysisk struktur. Når den fysiske strukturen dannes blir det ikke lenger spørsmål om ekstra livssaft eller avfall, og derfor blir det ingen menstruasjon under graviditeten; all livssaft går med til å danne fosterets kropp.

Først dannes den grunnleggende fysiske strukturen i livmoren. Denne strukturen har en potensiell energi og utstråler en bølgelengde. Den mottar dette potensialet fra sædcellens kraftmoment. Sædceller får sine kraftmomenter fra det livgivende potensialet i mannskroppen, og derfor sies det at et levende vesen først bor i mannens sædvæske og siden i morens livmor, hvoretter det blir tatt imot i Moder Jords fang.

Ettersom den fysiske strukturen har sitt opphav i sædcellen, som har en positiv bevegelse og dermed en bølgelengde, må den fysiske strukturen som dannes av dette nødvendigvis ha en tilsvarende bølgelengde. Vi har allerede sett at det utskilte sinnet også har en bølgelengde (i en potensiell form) og et kraftmoment eller drivkraft som må komme til uttrykk. Det utskilte sinnet behøver fysisk parallellitet for å komme ordentlig til uttrykk, og derfor sørger den kosmiske muterende kraften for at det utskilte sinnet fra det evige rom går inn i den tilpasningsdyktige fysiske strukturen og tar form i livmoren.

Slik kommer livet inn i den fysiske skapelsen.

2. juni 1959, Jamalpur

Universets skapelse

De foregående kapitlene forklarer tydelig at det Transcendente Vesenet er en Uendelighet og at Dets iboende prinsipper er det opphøyde (sattviske), det muterende (rajasiske) og det statiske (tamasiske). Av natur er disse kreftene motstridende. De går i tilfeldige retninger og danner uendelige figurer med utallige sider. Skaperkraften sies her å være umanifestert (*anucchuńya*) og det Store (brahma) er her objektløst ettersom det ikke er spørsmål om subjektivisering (følelse av å være en som gjør noe; av handlingsjeg) eller objektivisering (følelse av å være gjort; av å være gjenstand), og derfor kalles det Store for kvalitetsløst (*nir-guńa*), «hinsides skaperkraftens attributter». Enkelt sagt har skaperkraften ikke vært i stand til å påvirke eller forvandle det Store. Så her finnes ikke en gang kimen til skapelse.

Hvis flere enn to krefter virker noe sted, tenderer formen som dannes av disse kreftene mot å bli trekantet. Disse motstridende kreftene danner dermed en trekant av krefter. Til å begynne med er den trekantete formen i balanse. Sekskantete, sjukantete og andre mangesidige former blir omdannet til trekantter av krefter, men det er ikke dannet noen resultatkraft fordi de tre kraft-typene er gjensidig tilpasset hverandre. I denne likevektstilstanden finnes altså skaperkraftens tre kvaliteter, men i en balansert tilstand.

Derimot skiller denne tilstanden seg fra den foregående ikke bare ved at det er oppstått en trekant av krefter, men også ved det faktum at de opphøyde, muterende og statiske kreftene er tydelig gjenkjennelige. På det foregående stadiet hadde ikke kreftene noen klar identitet; de strømmet uten noen følelse av

identitet. Men på dette trekantstadiet skjer det en konstant utveksling av identiteter mellom de tre grunnleggende prinsippene eller kreftene. Denne gjensidige utvekslingen eller omdanningen kalles selvmuterende (homomorfisk) evolusjon (*svarúpa parínáma*).^{*} Konverteringen innebærer ingen binding, og selv om den opphøyde kraften trenger inn i den muterende kraften, og den muterende i den statiske og så videre, så råder det fullkommen balanse her. Denne balanserte skaperkraften kalles ganske enkelt for skaperkraften (uten noe adjektiv).

På alle stadier er bevissthet det grunnleggende vesenet. Når Han omkranses av trekanten av krefter (opprinnelig opphøyd, muterende og statisk kraft), blir det en teoretisk forskjell, selv om det ikke har dannet seg noen resultantkraft, mellom bevissthetstilstanden på det første stadiet der skaperkraften er umanifestert, og bevissthetstilstanden på det andre stadiet der skaperkraften har dannet seg i en trekant av krefter. På sistnevnte stadium er ikke bare bevissthet teoretisk sett bundet av de tre prinsippene, men det finnes også mulighet for at Han kan bli uttrykt. Bevissthet er ennå ikke omdannet, ettersom trekanten av krefter er i likevekt, men sjansen for forvandling er overhengende. Så til tross for det faktum at bevissthet fremdeles er upåvirket, så er det et teoretisk særtrekk ved bevissthet på dette stadiet. Denne bevissthetstilstanden kalles Shiva og Skaperkraften kalles *Shivánii* eller *Kaosíkii*. Skaperkraften kalles *Kaosíkii* fordi hun er årsak til ulike lag (*kośa*) som dannes senere i evolusjonsprosessen.

Forskjellen mellom Shiva og *Shivánii* er rent teoretisk ettersom det ikke har skjedd noen egentlig manifestasjon. Praktisk

* På dette stadiet forandrer den opphøyde kraften seg til opphøyde uttrykk innen sine egne grenser, den muterende kraften til andre muterende uttrykk, og den statiske kraften til statiske, hver for seg og uten at de forstyrrer eller griper inn i hverandre. Kilde: «*Gunyantraka and Svarúpa Parínáma*», *Ananda Vacanámrtam Part 33*, Shrii Shrii Ánandamúrti.

forskjell mellom bevissthet og skaperkraft begynner å vokse fram i det øyeblikk en resultantkraft dannes. Ubalanse eller mangel på likevekt i de tre motstridende kreftene gir denne resultantkraften, og forvandling av bevissthet skjer som følge av aktivisering av denne skaperkraften. Punktet der resultantkraften bryter ut kalles kime (*biija*). I tantra kalles den «kimen til begjær» (*kámabiija*), det vil si higen etter det skapte. Her finnes skapelsens iboende trang.

Shiva Shakti vibhágena, jáyate srśti kalpaná: «Shiva, det Transcendente Vesenet omkranset av trekanten av krefter, og Shakti, Skaperkraften er årsaken til den guddommelige trangen til skapelse når de agerer og reagerer i seg selv.» Dette punktet (kimen til begjær) er statisk og domineres av den utadrettede kraften (*avidyámáyá*) og dveler i potensialet til sin aktivitet. Dette er punktet der den kosmiske trangen finnes, og kan dermed også kalles kimen til vilje (*icchábiija*).

Neste stadium etter dette punktet er uttrykt trang eller det uttrykte momentet, som nødvendigvis er rettlinjet (*jinánashakti náda*) ettersom enhver kraft uttrykker seg i en retning. Selv om dette punktet filosofisk sett domineres av den statiske kraften [utviklingen går i retning av det statiske], skjer det videre uttrykket der og da i kraft av den opphøyde kraften. Skaperkraften har en enorm kraft, men er hovedsakelig opphøyd på dette stadiet, selv om den muterende kraften også er aktiv her. På dette stadiet strømmer derfor uttrykket i en rett linje, fordi den sattva-dominerte opphøyde kraften i seg selv er rettlinjet.

Av natur går skaperkraft opp i bevissthetstilstand regelmessig, men gradvis. Dermed endrer strømmen seg og kraften i uttrykket avtar etter hvert. I tillegg råder det en uopphørlig konflikt mellom skaperkraftens motstridende krefter, noe som gjør at den indre friksjonen øker. Så på grunn av skaperkraftens gradvise oppfyllelse av bevissthet og økende indre friksjon (kalt *gunáksóbha* i tantra) opphører strømmen å være rettlinjet og tar

til å tendere mot å bølge, og får etter hvert en bølgelengde. Den første bølgen som dannes på denne måten kalles *kāla** (*kriyā shakti*). Den aktive skaperkraften fra kimen til begjær til *kāla* kalles *Bhaeravii* på bølgestadiet, der Bevissthet kalles *Bhaerava*.

Den muterende kraftens seier over den opphøyde, og den gradvise bevegelsen mot den statiske kraftens dominans (for andre gang), resulterer i at det dannes bølger, den ene etter den andre, uten at den påfølgende bølgen nødvendigvis er like lang som den foregående. Forskjellen øker faktisk med at bølgelengden fortsetter å minske. Denne sekvensen av bølger kalles be-
slektet (homogenetisk) evolusjon (*sadrsha parināma*). Her står den statisk-motiverte muterende skaperkraften for universets uttrykk. Universet blir skapt. Skaperkraften, som står for denne skapelsen eller forvandlingen, kalles *Bhāvani*; hun er energien i evolusjonen. Den omdannede Bevissthetstilstanden under *Bhāvani*'s påvirkning kalles *Bhava*. På sanskrit betyr *bhava* «å bli». Her er bevissthet blitt skapelsens univers og kalles derfor *Bhava*. Den praktiske forskjellen mellom *Bhava* og *Bhāvani* er maksimal, mens forskjellen mellom *Bhaerava* og *Bhaeravii* tenderte fra det teoretiske til det praktiske aspektet.

I det første kapitlet, «Den utadrettede skapelsesprosessen og livskraft,» ble det fremhevet at hele universet er det Kosmiske Sinnets eller Makrokosmos' tankeprosjeksjon. Makrokosmos' tankeprosjeksjon mot å uttrykke Seg er i sin helhet en positiv tilnærming gjennom hvilken kosmos synes å ha tatt form av dette universet. På et senere stadium av dannelsen av bølger i denne evolusjonære gangen oppstår den menneskelige fysikk. Kompleksiteten i den fysiske bølgen fortsetter å øke, men nærmer seg likevel punktet der den vil avta. Det mentale legemet er langt mer subtilt og kan med åndelig meditasjon (*sādhanā*) trenge forbi eller motvirke den utadrettede kraften og fortsette

* *Kāla* oversettes gjerne som «tid».

videre til å bli påvirket av den innadrette kraften, kraften av kosmisk tiltrekning. Mental frigjøring (*mukti*) muliggjøres på denne måten.

Ubetinget frigjøring (*mokśa*) er derimot bare mulig hvis det mentale legemet, som begynner med den groveste mentale jefølelsen i form av den fysiske kroppen, med en eller annen kraft kan vende tilbake mot den ene positive kraften som stråler ut i Makrokosmos' tankeprojeksjon. Den kraften mot den enhetlige positive kraften må nødvendigvis være negativ. Så den ukvalifiserte åndelige utøvelsens vei, som fører til endelig frelse, er alltid negativitetens vei. Denne i teorien negative kraften med sin grunnleggende negativitet, som tenderer mot endelig enhet med Bevissthet, kalles *kulakuṇḍalinii*—den oppkveilte slangen.

Ettersom *kulakuṇḍalinii* er den enkeltes negative kraft er den dermed unik for hver og en. Siden åndelig meditasjon på det innledende stadiet er mer eller mindre rettet mot psykisk-fysisk frigjøring, må dens utgangspunkt nødvendigvis finnes i den groveste manifestasjonen. Den må finnes i den delen av den fysiske kroppen som styrer den groveste materien i kroppen. Utgangspunktet for *kulakuṇḍalinii* finnes dermed i *mūlādhāra*.^{*} Den er grunnleggende negativ av karakter, og dens startpunkt er den negative kimen til begjær i det levende vesenet, på samme måte som punktet der skaperkraftens resultantkraft kom til uttrykk er det Kosmiske Vesenets kime til trang, eller dets kime til vilje.

Området der *kulakuṇḍalinii* holder til kalles trangens eller begjærets styringspunkt (*kāma-piitha*). Utgangspunktet for den grunnleggende positiviteten, det vil si kimen til den kosmiske trang, oppstår i kraft av den grunnleggende kosmiske positiviteten (*śambhūliṅga*) og startpunktet for negativitet oppstår i kraft av punktet for den grunnleggende negativiteten i

^{*} *Mūlādhāra* cakra sitter nederst i ryggraden.

menneskekroppen (*svayambhūtiṅga*). I det indre selvet til en utøvende åndelig yogi, en som utøver den vitenskapelige metoden for åndelig tilnærming ved hjelp av denne kulakundalinii, kjemper den grunnleggende negative kraften og reiser seg aggressivt opp mot den utadrettede kraften, og ender med det med å dominere over strømmen av grunnleggende positivitet. Denne framgangsmåten med kompromissløs pågående åndelighet er den eneste måten å oppnå endelige enhet med Uendelig Bevissthet på.

3. juni 1959, Jamalpur

Psykisk-åndelig parallellitet

I et tidligere kapittel, «Liv, død og uforløste drivkrefter,» ble det vist at ved hjelp av Hans Bevissthetskraft fungerer kosmisk bevissthet som det bevitnende vesenet. Bølgelengden til denne bevissthetskraften er uendelig, og derfor sier vi at den strømmer i en rett linje. Når sinnet har sjelen—det enkelte sinns bevitnende vesen—som sitt såkalte objekt (dette gjøres ved å overgi seg fullstendig—det er ingen annen måte ettersom sinnet i realiteten er sjelens objekt) vil de mentale bølgene etter hvert bli rettet ut.

Når sinnets bølgelengde til slutt også blir uendelig, slik at dets bølger også er blitt rette, vil sinnet bli omdannet til sjel, en tilstand som kalles oppfyllelse (*samádhi*). Her har de psykiske bølgene oppnådd parallellitet med sjelens åndelige bølger. Slik psykisk-åndelig parallellitet kalles ide (*bháva*). Når denne ideen begripes på det psykiske plan er det ideologi. Ideologi er dermed begripelse av ide og ingenting annet.

Denne definisjonen av ideologi gir ikke rom for å kalle en persons, et partis, en nasjons eller en samling staters materialistiske eller politiske prinsipper for ideologi. Vår ideologi innebærer en åndelig forståelse; en inspirasjon som samsvarer med det Åndelige Vesen.

Til å begynne med er lyd en psykisk bølge. La oss se hva betydning (*artha*), eller mening, er. Vi hører en lyd, men betydningen av det uttalte ordet blir ikke tydelig før ens mentale bølger er i kontakt med den fysiske kilden. Et barn hører ordet katt. Det ser en katt og moren sier: «Barnet mitt, se der er katten som drakk melken din i går». Barnet forbinder ordet katt med

katten som er observert. Det etablerer med andre ord parallellitet mellom de mentale bølgene som er skapt ved at ordet katt blir sagt og den fysiske bølgen som kommer fra kattens fysiske form. Psykisk-fysisk samsvar, eller parallellitet, er dermed betydningen av et ord, dets mening, som i seg selv er en psykisk bølge. Så psykisk-åndelig parallellitet er ide og psykisk-fysisk parallellitet er mening eller betydning.

Slikt psykisk-fysisk samsvar kan være direkte eller indirekte. Det vil være indirekte parallellitet når objektet uttrykt med ordet (psykisk bølge) ikke oppfattes direkte slik at fysisk samsvar ikke kan etableres direkte, men ved hjelp av et eller annet indre moment dannet tidligere eller en eller annen beskrivelse gitt av en annen kilde.

Psykisk-fysisk parallellitet tenderer alltid mot å gjøre psykiske bølger grovere, og dersom den mentale bølgen blir grovere vil mennesker bli omdannet til grovere vesener (de vil gå inn i negativ innadrettet skapelsesprosess) og åndelig opphøyelse vil forbli en drøm. Men i dagliglivet vårt må vi nødvendigvis begripe betydningen av ord og dermed etablere psykisk-fysisk parallellitet. Så er mennesket evig fortapt? Nei, det er ikke det! Vi kan ta et åndelig perspektiv og legge den åndelige bølgen oppå den fysiske bølgen, og med det oppfatte sistnevnte som en av det Åndelige Enes manifestasjoner. Det er dette Ananda Margas filosofi mener med å være i det Store (*brahmacya*). Dette innebærer ikke å leve i sølibat,* men å assimilere det enkelte sinns psykiske bølge i Makrokosmos' evige bølger. Ananda Marga gir den åndelig søkende en praktisk metode som resulterer i denne åndelige påføringen slik at de mentale bølgene reddes fra forgroving. Ved å bruke åndelig innprenting (*bháva sádhaná*)

* I India tror mange at brahmacya har med sølibat å gjøre. Denne misforståelsen har oppstått på grunn av et dogme som sier at åndelighet bare er for personer av en bestemt kaste (sosial klasse). Sånn har det vært i flere trosretninger i verden, at prester ikke har kunnet gifte seg.

samtidig med at en har arbeidsoppgaver, slik Ananda Marga lærer, vil sinnet tendere mot å forbinde seg med det Store og følgelig oppnå psykisk-åndelig parallellitet, som er den eneste vei til endelig frigjøring. For å kunne oppnå mental frigjøring må de psykiske bølgene gjøres mer subtile. Dette kan skje enten ved utelukkende å forholde seg til mer subtile mentale bølger, eller ved å la seg fylle av en åndelig kraft som gir de mentale bølgene et samsvar med åndelige bølger.

I følge Ananda Margas filosofi avhenger et menneskes fullkomne åndelige virkeliggjøring av at hele personligheten utvikles på en integrert måte. Personlighet omfatter samtlige tre dimensjoner: den fysiske kroppen (*jadádhára*), det mentale legemet (*bhávádhára*) og det åndelige eller overmentale legemet (*cetanádhára*). Med andre ord består personligheten av fysiske, metafysiske og åndelige legemer som fungerer sammen. Så god utvikling av hver og en av dem er avgjørende.

Fysisk trengs det ordentlig føde (se tredje del av *Ananda Marga Caryácarya* der kosthold for åndelige søkende og andre er drøftet). Strid på det fysiske plan—fysisk arbeid—bidrar til å foredle den fysiske strukturen. Det mentale, metafysiske legemet trenger fysisk og mental strid og også mental føde. Mental strid oppstår gjennom å fremme nye og progressive tanker på en pågående måte snarere enn å klynge seg blindt til trossystemer uten noen som helst fornuft bare fordi de hersket i gamle dager og ble fulgt av våre forfedre. Mental føde fås fra ideer (ideer i betydningen psykisk-åndelig parallellitet). Det åndelige legemet er det høyere sinnet; mer subtil smak eller høyere smak. Når mikrokosmos holder seg opptatt med Makrokosmos svinner de lavere og grovere tankene bort. Det åndelige legemet blir styrket i lengsel etter det Store—en intens trang etter å være til for Han. Dette er sann hengivelse (*bhakti*). Dette er den høyeste og eneste måte å oppnå endelig frigjøring eller endelig enhet på.

Shrii Shrii Shankaracarya har erklært at hengivelse er den beste måten å oppnå frelse på, den endelige frigjøringen: *Mokśakāraṇā samagryám bhaktireva gariiyasii*, «Av alle måter å oppnå frelse på er hengivelse den beste.»

4. juni 1959, Jamalpur

Sanne revolusjonæres plass i det sosiale kretsløpet

Primitive mennesker levde ikke i samfunn og alle og enhver var overlatt til seg selv. Begrepet familie var ukjent. Livet var rått og uintellektuelt. Naturen var hjemmet og fysisk styrke regjerte. Den sterke levde godt på bekostning av den svake, som måtte bøye seg for de fysiske gigantenes glupskhet. Likevel, skaffesyke var ikke vekket i dem, de drev med kroppsarbeid, og den gang fantes det ikke intellektuell utbytting. Selv om livet var rått, var det ikke brutalt.

Hvis ufaglærte arbeidere (*shúdra*) kan defineres som de som lever av kroppsarbeid, kan dette innledende stadiet basert på naturens rå lover kalles for arbeidertiden da alle var kroppsarbeidere. Avhengigheten av fysisk kraft førte gradvis til at noen få utvalgte ledet de øvrige i kraft av sin fysiske styrke. Disse var arbeidernes ledere.

Samtidig vokste familien fram. Og det nevnte lederskapet, som en gang baserte seg på muskelkraft, gikk fra far til sønn eller fra mor til datter, dels på grunn av den underdanighet og makt som de styrende rådet over, og dels på grunn av erfaringer med avl av rasedyr.

Overlegen styrke er avhengig av støtte av andre overlegne styrker i nabolaget for at de alle skal kunne opprettholde sine posisjoner. Som regel hadde slike mektige naboer felles forfedre eller ble beslektet gjennom ekteskap. Etter hvert utgjorde de fysiske mektige lederne en sammensveiset gruppe som til slutt dannet en egen klasse kjent som krigere (*ksatriya*). Krigertiden

var tiden da makt til å herske, våpenmakt, var den eneste materielle faktoren som virkelig betydde noe. Krigertidens ledere var kjempemessige giganter som framsto med overlegent personlig vågemot og makt, og med lite eller ingen bruk av intellekt.

Fysiske og psykiske konflikter førte til at det ble utviklet intellekt og ferdigheter. Med dette begynte fysisk styrke å tape terreng i et krigerdominert samfunn med stadig større behov for intellektuelle ressurser. Man måtte også utvikle sine våpenferdigheter, og også her måtte den fysiske kjempen lytte til normalt fysisk utrustete menn for å lære våpenbruk og strategi. Alle eldre kulturer byr på atskillige mytologiske eksempler der den besungne helten måtte skaffe seg særlig kunnskap fra lærere. Etter hvert begrenset ikke slik læring seg til våpenbruk, men gjaldt også andre fagfelt som krigføring, legekunst og former for organisasjon og administrasjon som er avgjørende for i det hele tatt å kunne styre et samfunn. Slik gjorde man seg stadig mer avhengig av høyere intellekt, og med tiden fikk slike intellektuelle reell makt. Disse intellektuelle, som ordet antyder, rettferdiggjorde sin eksistens utelukkende i kraft av sitt intellekt. De var selv ikke kroppsarbeidere, men parasitter i den forstand at de utbyttet den fysiske energien som andre tilførte samfunnet. Denne tiden, der intellektuelle parasitter dominerer, kan kalles for den intellektuelle (*vipra*) tiden.

Ved å anvende sitt skarpe intellekt endte de intellektuelle øverst på samfunnsstigen. Men det er vanskeligere å opprettholde en nedarvet intellektuell overlegenhet enn det var for krigerne å videreføre sin fysiske makt. For å bevare makten på noen få hender gikk de intellektuelle aktivt inn for å hindre andre i å bli intellektuelt kompetente. Dette gjorde de ved å påføre folk overtro og ritualer, tro og trossystemer. De innførte til og med irrasjonelle ideer (det hinduiske kastesystemet er et eksempel) ved å sentimentaliserer massene (som ikke kan sies å

være intellektuelle). Slik var menneskenes samfunn i Middelalderen i store deler av verden.

En samfunnsklasses vedvarende utbytting førte til behov for å lagre og transportere forbruksvarer. Å få mat og andre nødvendigheter transportert fra steder med overskudd til steder der det rådet knapphet var ellers også et generelt behov. Og der det hersket klankonflikter ble det stadig viktigere for en gruppe eller klasse å råde over ressurser i striden med andre. Dette aspektet berørte ikke bare produsenter, men også de som håndterte varene på ulike stadier fram til forbrukerne. Disse menneskene ble kalt handelsfolk eller kapitalister (*vaeshya*). Med dem vokste kløkt og en samlet produksjon i betydning og status, inntil det kom en tid da denne siden av livet ble den mest sentrale. Disse kapitalistene fremsto dermed som høyerestående i samfunnet og tiden der denne klassen dominerer kalles kapitalisme.

Individualisme og liberalistisk (*laissez-faire*) tankegang utvikler seg til kapitalisme der produksjonsmidlene eies av noen få som primært higer etter personlig berikelse. På dette stadiet kan det sies at samlerinstinktet har utviklet seg voldsomt. Trangen til å samle seg fysiske ting fikk dem også til å utvikle en mentalitet til å utbytte hele menneskeheten tvers igjennom, noe som resulterte i framveksten av en helt egen klasse. Alle kunne ikke lykkes i jaget etter å tilfredsstille en stadig voksende grådighet og skaffe seg ting. Bare noen få kunne med sin kapital til slutt dominere samfunnet generelt og spesielt det økonomiske systemet. Det store flertallet ble enten forledet til å tro at de også ville kunne ta del i slike ressurser, eller ble oversett og overlatt til seg selv fordi de ikke var sterke nok og ikke greide seg i jaget. Alle disse menneskene lever til slutt som kapitalistenes utbyttede slaver. De er slaver fordi de ikke har annet valg enn å tjene kapitalistene som arbeidere for å tjene til livets opphold.

Vi husker at definisjonen av en arbeider er en som lever av kroppsarbeid eller som jobber hardt for å tjene til livets opphold. Den kapitalistiske tiden er en periode der det store flertallet får slik arbeiderstatus. Denne tilstanden utvikler seg til mismot, nedstemthet og utilfredshet i stort omfang som følge av indre konflikt i sinnet; for samfunnets psykologi er i sitt vesen dynamisk samtidig som sinnet selv er oppstått som et resultat av konstante konflikter. Disse omstendighetene er nødvendige og tilstrekkelige for arbeidere, uansett om de er kroppsarbeidere eller jobber med mer mentale ting, til å organisere seg og reise seg mot de unaturlige livsforholdene. Dette kan kalles arbeiderrevolusjon. Lederne av denne revolusjonen er også folk som er over gjennomsnittet fysisk og mentalt utrustet, og som i større grad er i stand til å styrte den kapitalistiske strukturen med kraft. De er med andre ord også krigere. Så etter en periode med kaos og katastrofe begynner det samme kretsløpet igjen—arbeidertid til krigertid til intellektuell tid og så videre.

I dette sivilisatoriske kretsløpet går en tidsperiode over i en annen. Slik gradvis endring betegnes best som evolusjon (*kranti*). Perioden med endringer fra en tid til en annen kan kalles overgangstid (*yuga sam'kránti*). Et fullt kretsløp, fra arbeider-tiden og gjennom de tre øvrige tidsaldrene, kalles sirkulær evolusjon (*parikránti*).

Enkelte ganger blir det sosiale kretsløpet (*samája cakra*) reversert når en gruppe inspirert av en negativ teori anvender fysisk eller psykisk kraft. Slik endring er med andre ord kontraevolusjon—det vil si at den går mot det sivilisatoriske kretsløpet. Dette kan kalles *vikranti*. Men hvis denne reverseringen av det sosiale kretsløpet finner sted på kort tid, som følge av politisk press eller annen rå kraft, vil slik endring være kontrarevolusjon (*prativiplava*). Dette skjer på samme vis som negativ innadrettet skapelsesprosess i det Store Kretsløpet. Så en

sivilisasjons fremskritt og fremmarsj kan måles ved hjelp av en samlet enhets [et samfunnslegeme, en samfunnsinstitusjon] posisjonelle punkter og ved hastigheten i dens bevegelse mot den Høyeste Bevissthet i det Store Kretsløpet.

Verden er selv en overgangsfase eller et muterende fenomen innen det Kosmiske Sinns omfang. Den beveger seg i evighet og en slik bevegelse er naturens og livets lov. Stagnasjon betyr død. Dermed kan ingen kraft stanse evolusjonens sosiale kretsløp. Enhver kraft, ytre eller indre, kan bare redusere eller akselerere overgangshastigheten, men kan ikke hindre den i å fortsette. Derfor bør den fremadrettede, progressive menneskeheten gi avkall på alle fortidens skjeletter. Mennesker bør fortsette med å øke hastigheten i framskrittet til menneskehetens beste i allminnelighet.

De åndelige revolusjonære som arbeider for slike progressive forandringer, for å avstedkomme menneskelig opphøyelse på et vel gjennomtenkt og godt planlagt grunnlag, det være seg på det fysiske, metafysiske eller åndelige plan, gjennom å følge prinsippene i yama og niyama, er sanne revolusjonære (*sadvi-pra*).

Prinsippene i yama er *ahimsá*, *satya*, *asteya*, *aparigraha* og *brahmacarya*. *Ahimsá* vil si å ikke påføre noen harmløs skapning lidelse i tanke, ord eller handling. *Satya* er mental handling eller bruk av ord med det for øyet å virkelig bistå andre. *Satya* er et absolutt [hevet over den relative verden] begrep. *Asteya* betyr ikke-stjeling. Dette gjelder ikke bare fysiske handlinger, men også mentale. Alle handlinger oppstår i sinnet, så den korrekte betydningen av *asteya* er «å legge av seg ønsket om å ta det som ikke rettmessig tilhører en selv.» *Aparigraha* vil si å takke nei til goder og behag her i livet som er overflødige for ivaretakelsen av ens fysiske eksistens. Og meningen med *brahmacarya* er å erfare det Høyeste Vesens eksistens og autoritet i hver eneste

fysiske og psykiske ting. Dette skjer når det enkelte sinn reflekterer kosmisk vilje.

Niyamas fem regler er *shaoca*, *santosa*, *tapah*, *svádhyáya* og *iishvara pranidhána*. Shaoca betyr både fysisk og mental renhet. Mental renhet oppnås gjennom gode gjerninger, velgjørenhet og andre pliktoppfyllende handlinger. Santosa betyr tilfredshet. Det innebærer å godta, uten motvilje og uten å klage, fruktene av de tjenestene en har utført i kraft av sitt eget fysiske eller mentale arbeid. Tapah vil si å gå inn for å nå målet til tross for at slike anstrengelser kan være forbundet med fysisk ubehag. Svádhyáya betyr å sette seg inn i skrifter eller andre lærerike bøker og ta til seg det de har å gi. Hele universet er ledet av det Høyeste Vesen og alt en gjør eller kan gjøre skjer på Hans bud. Iishvara pranidhána vil si at man innprenter tanken om at alt og alle er et redskap i den Allmektiges hender og bare er en gnist av den høyeste flammen. Iishvara pranidhána innebærer også ubetinget tiltro til Han uansett om en lever i forbigående lykke eller sorg, velstand eller fattigdom.*

Bare de som i kraft av sin natur følger de ti overnevnte prinsippene i sin daglige og åndelige atferd er sadvipra. Slike moralsk og åndelig utrustede revolusjonære vil måtte utføre en grunnleggende og avgjørende oppgave i samfunnet.

I hver tidsalder, før den etterfølges av en annen, innehar en særlig klasse en overlegen, dominerende posisjon i den sosiale evolusjonens kretsløp. Så lenge en klasse er ved makten har den alle muligheter til å utbytte samfunnet. Historien viser at dette ikke bare skjer nå og da, men er et gjentakende fenomen. Sadvipraens oppgave er å sørge for at den dominerende klassen ikke blir utbytende. De fire klassene—arbeiderklassen, krigerklassen, den intellektuelle klassen, og den kapitalistiske klassen—har gjort seg gjeldende i den menneskelige sivilisasjonens

* Forfatterens *A Guide to Human Conduct* gir en mer omfattende gjennomgang av yama og niyama.

kretsløp, og hver klasses økende dominans og fall vil fortsette med å gjøre seg gjeldende i dette kretsløpet.

Liv er et dynamisk prinsipp, og bevegelsen i det sosiale kretsløpet fortsetter uten stans eller pause. Kretsløpet kan ikke stanses ettersom stagnasjon betyr død. En sadvipras funksjon skal derfor være å sørge for at de dominerende eller herskende klassene ikke gis rom for utbytting. I det øyeblikk en klasse blir utbyttersk, blir de flestes liv miserabelt; noen få nyter på bekostning av de mange hvis lodd her i livet blir å bare lide. Så er det også slik at et samfunn i en slik forfatning degenererer både de få og de mange. De få (utbytterne) degenererer seg selv i en overflod av fysisk nytelse, og de mange (utbyttede) kan ikke reise seg når all deres energi går med til å løse verdslige problemer, og alle deres mentale bølger hele tiden søker å oppnå psykisk-fysisk parallellitet og med det blir grovere dag for dag. Så for den fysiske, mentale og åndelige velferden til både de som administrerer samfunnet og de som blir administrert er det avgjørende at ingen har mulighet til å utbytte resten av samfunnet.

Sadvipraer er ikke inaktive betraktere. De er aktive deltakere som ser til at ingen person eller klasse utbytter de øvrige. For å gjøre dette kan det være at de til og med må ty til fysisk makt, ettersom sadvipraer må ramme maktens sentrum når den tenderer mot å bli utbyttende. Hvis krigerklassen blir utbyttende må sadvipraene ty til fysisk makt, og i en tid der den intellektuelle klassen dominerer må de avstedkomme revolusjon på det intellektuelle plan. Der kapitalistene dominerer kan det være sadvipraene må stille til valg og vinne, for kapitalistklassen styrer gjennom demokrati og det demokratiske systemet gjør at de kan samle seg urimelig mye fortjeneste.

4. juni 1959, Jamalpur

Den kosmiske familie

Åndelighet er ikke et utopisk ideal, men en praktisk filosofi som kan utøves og virkeliggjøres i dagliglivet uansett hvor verdslig det kan være. Åndelighet står for evolusjon og opphøyelse, ikke for utagerende overtro eller pessimisme. Enhver splittende tendens og gruppe- eller klanfilosofi, med tendens til å øke folks transsynthet, har ingenting med åndelighet å gjøre og bør motvirkes. Bare det som fører til bred enighet bør aksepteres. Åndelig filosofi anerkjenner ingen skiller eller ulikheter skapt på unaturlige måter mellom mennesker, og står for universelt slektskap.

I vår tid virker mange splittende tendenser for å dele menneskeheten i grupper og sette dem opp mot hverandre. Åndelighet må innprente forstand i den menneskelige psykologi, og utvikle en naturlig samhörighet blant denne arten i skapelsen. Åndelig tilnærming må være psykologisk og rasjonell, og bør på rørende vis tale til menneskers dypeste psykiske sentimenter. Med fornuftig analyse bør mennesker lære seg å sette pris på sitt forhold til det Kosmiske Vesen og anerkjenne dette mest elskede Vesenets sjenerøse velvilje. Åndelighet bør føre mennesker til den Ene Kosmiske Sannhet som de har fått sitt selv fra, og som er deres endelige bestemmelse. Det endelige og absolutte ideal er det kosmiske idealet—et ideal hinsides omfanget av tid, sted og person. Det er det absolutte, uten og utover enhver relativitet. Det står med sin egen glans i all tid og for enhver faktor i kosmos, det være seg et menneske eller et mindre utviklet vesen. Bare det kosmiske idealet kan være den forenende kraften som vil gjøre menneskeheten sterk nok til å

bryte lenkene og fjerne alle splittende tendensers stengsler mellom medlemmene av den menneskelige familie.

Enhver ide som fremkaller sentiment, bør motvirkes konstant. Dette vil ikke si at man skal angripe folks naturlige følelser, tradisjoner og vaner som ikke hemmer deres kosmiske utvikling. For eksempel vil en bevegelse for at alle skal kle seg likt være en latterlig og lite fornuftig tilnærming. Folk velger forskjellige klær ut fra klimatiske forhold og kroppslige behov. Dessuten står ikke ulik klesdrakt i veien for verdensomspennende enhet.

Det vil også være mange områdeavhengige eller regionale ulikheter som har med andre tradisjoner og vaner å gjøre. Disse bør verdsettes og oppmuntres slik at lokale og innfødte samfunn kan utvikle seg på en god måte. Men ikke under noen omstendighet bør man kompromisse prinsipielt eller gi etter for tendenser som motvirker dyrking av kosmisk sentiment.

Inspirasjonen til kosmisk sentiment vil avhenge av at visse objektive fysiske problemer løses på et felles humanitært grunnlag. På det relative objektive plan må man gå inn for å løse følgende grunnleggende utfordringer:

1. Felles livsfilosofi
2. Samme konstitusjonelle struktur*
3. Felles straffelov
4. Tilgang (produksjon, tilførsel, kjøpekraft) på livets minstebehov

Felles livsfilosofi

En felles livsfilosofi fordrer at menneskesinnet klart begriper at utviklingen av den menneskelige personlighet innebærer utvikling på tre plan—fysisk, metafysisk eller mentalt, og åndelig. Noen objektive materialistiske tenkere har fremholdt at

* Konstitusjonell struktur har med maktfordeling å gjøre—mellom lovgivende, dømmende, utøvende og reviderende myndigheter.

åndelighet er en utopisk filosofi uten praktisk tilnærming til livets faktiske problemer og utfordringer. Andre har sett åndelighet som en snedig, utspekulert måte å villed massene på. Men den foregående logiske analysen vil ha gjort det klart for den reflekterte leser at åndelighet på alle måter er livets største gode.

De som tenker at *dharma* er et individuelt anliggende har en veldig snever forståelse av dette begrepet. Dharma fører til kosmisk enhet når kosmisk idealisme innprentes i det enkelte sinn. Dharma er menneskenes samlende kraft. Videre gir åndelighet et menneske og den større menneskeheten en subtil og enorm kraft som ingen annen kraft kan måles med. En rasjonell filosofi må dermed utvikles på et åndelig grunnlag slik at den kan møte dagens fysiske, psykologiske og sosialfilosofiske utfordringer. Denne tvers igjennom forstandige teorien om alle de tre fasene—åndelig, mental og fysisk—i menneskets utvikling vil utgjøre en felles filosofi for alle mennesker. Den vil være evolusjonær og evig framtidsrettet. Selvfølgelig kan mindre detaljer variere ut fra relative forhold i tiden.

Nasjonalisme blir raskt utdatert. Ikke bare har nasjonalt sentiment gitt menneskeheten alvorlige sjokk i form av det siste hundreårets verdenskriger, men vår tids sosiale og kulturelle sammenblandinger viser også at det kosmopolitiske vokser fram i dagens verden. Likevel fortsetter særinteresser å virke splittende. Noen frykter for å miste sin økonomiske eller politiske makt, og disse er direkte ansvarlig for disse nedbrytende, bakstreverske reaksjonene.

Samme konstitusjonelle struktur

Tross disse hindringene er menneskeheten i gang med å forene seg sosialt, og har behov for at det utvikles en alminnelig konstitusjonell struktur som kan sementere solidariteten i verden. I tillegg vil en verdensregjering bli avgjørende for å kunne

utøve full kontroll på enkelte områder. Det bør for eksempel finnes kun en hær for hele verden.

Verdensregjeringen bør etablere definerte selvstyrte enheter med ansvar for jordiske og overjordiske problemer og utfordringer. Disse enhetene bør ikke nødvendigvis være nasjonale, men være utformet for å kunne møte utfordringer på utdanningsområdet, tilgang på mat, flomsikring, utbredte sentimenter, osv. Grensene for disse enhetene kan til enhver tid tilpasses endrete omstendigheter. Et eksempel på slike omstendigheter er den kommunikasjonsteknologiske utviklingen. Nye måter å kommunisere på bringer avsidesliggende deler av verden nærmere hverandre så verden blir mindre. Når måtene å kommunisere på blir raskere og bedre, vil enheter over større områder kunne fungere smidig og effektivt.

Felles straffelov

En felles straffelov må utarbeides og utvikles. Lovgivningen må være progressiv og kunne tilpasse seg de rådende omstendighetene gradvis. Teorier som ikke er i samsvar med de pågående endringene i tid, sted og person og deres omstendigheter vil garantert visne og forsvinne i glemselen. Så man må hele tiden se på mulighetene for endringer med det for øyet å rette opp og gjøre ting bedre.

Forbrytelser er handlinger forbudt ved offentlig lov, mens synet på hva som er godt og ondt er tradisjonsbestemt. Lovgivernes holdninger påvirkes i betydelig grad av rådende tradisjoner og vaner forankret i lokale eller folkelige begreper om godt og ondt. Disse begrepene varierer fra land til land. De som arbeider for verdensomspennende enhet bør gå inn for å minske forskjellen og avstanden mellom prinsipielle, moralske og menneskelige lover. Alle handlinger som bidrar til menneskers åndelige, mentale og fysiske vekst og utvikling generelt bør kategoriseres som gode gjerninger, og de som går imot menneskehetens åndelige, mentale og fysiske utvikling som onde. Dette

begrepet om dyd og synd omfatter menneskeheten i sin alminnelighet.

Livets minstebehov

Tilgang på livets minstebehov spiller en viktig rolle ikke bare i det å etablere en verdensomfattende familie, men også i utviklingen av den enkeltes personlighet. Dette bør håndteres på verdensbasis ut fra bestemte grunnleggende forutsetninger. Alle mennesker har visse minstebehov som må sikres. Garantert tilgjengelighet på matvarer, klær, helsevesen og bolig må innføres slik at mennesker kan bli i stand til å bruke sin overskytende energi (energi som hittil er gått med til å sikre livets nødvendigheter) på mer subtile sysler. Samtidig bør det være rom for å sørge for ytterligere goder som den progressive tidsalderen kan by på. For å oppfylle disse forpliktelsene må det skapes tilstrekkelig kjøpekraft.

Hvis tilførselen av nødvendigheter kan sikres uten krav til personlige ferdigheter og arbeid, vil folk utvikle lediggangsmentalitet. Minstebehovene er de samme for alle. Samtidig ligger det i skapelsens natur at alle er forskjellige. Særlige goder bør derfor gjøres tilgjengelige så ulike ferdigheter og intelligenser blir fullt utnyttet, og slik at talent blir oppmuntret til å gjøre sitt ytterste for menneskehetens beste. Det blir derfor viktig å legge til rette for særlige ekstrasjenerer som kan gi bestemte goder under de til enhver tid rådende omstendigheter. Samtidig bør man hele tiden gå inn for å redusere avstanden mellom slike særlige godtgjørelser og folks minstebehov. Den garanterte tilgjengeligheten må styrkes gjennom å øke andelen nye goder som vokser fram. Samtidig bør mengden særlige godtgjørelser for de få reduseres. Dette uopphørlige arbeidet for god økonomisk tilpasning må videreføres kontinuerlig med det for øyet å bidra til menneskers åndelige, mentale og fysiske utvikling, og for å bidra til at menneskeheten utvikler et kosmisk sentiment for et kosmisk ideal og et verdensomspennende slektskap.

I dette sosialøkonomiske systemet har folk full frihet på det åndelige og mentale plan. Dette er mulig fordi de åndelige og psykiske tilstandene som folk kan strebe etter i seg selv er ubegrensede slik at omfanget av eierskap på disse områdene ikke hindrer andres framskritt i deres søken. Derimot er tilgangen på det fysiske området begrenset, og derfor vil enhver bestrevelse etter å samle seg uforholdsmessig mye eller ubegrenset med fysiske ting ha alle muligheter til å avstedkomme et enormt flertall av tiggere og med det hindre folk flest i å utvikle seg åndelig, mentalt og fysisk. Så når en gir seg i kast med å diskutere individets frihet, må en huske at individuell frihet på det fysiske området ikke må overstige grensen der den begynner å hindre utviklingen av menneskers samlede personlighet; og, samtidig, må den ikke bli så drastisk innskrenket at folks åndelige, mentale og fysiske vekst hemmes.

Med dette fremmer Ananda Margas sosiale filosofi utvikling av den enkeltes integrerte personlighet, og også etablering av verdensomfattende enhet, ved å innprente et kosmisk sentiment i den menneskelige psykologi. Margaen fremmer progressiv nyttegjøring av overjordiske faktorer i kosmos. Samfunnet trenger å bli vekket til liv, vigør og framskritt, og for dette fremmer Ananda Marga den progressive nyttegjøringsteorien (Progressive Utilization Theory—Prout) som innebærer framskrittsrettet nyttegjøring av samtlige faktorer. De som støtter dette prinsippet kan kalles proutister.

Dette er Prouts grunnleggende prinsipper:

1. Ingen enkeltperson må kunne samle seg fysisk rikdom uten fellesskapets uttrykkelige tillatelse eller godkjenning.
2. Universets jordiske, overjordiske og åndelige potensialer må nyttes mest mulig og fordeles fornuftig.

3. Det menneskelige samfunnets individuelle og felles fysiske, metafysiske og åndelige potensialer må nyttes mest mulig.
4. Disse fysiske, metafysiske, jordiske, overjordiske og åndelige nyttegjøringene må tilpasses hverandre ordentlig.
5. Nyttgjøringsmetoden må endre seg i takt med endringene i tid, sted og person, og nyttegjøringen må være progressiv av natur.

Dette er vår progressive nyttegjøringsteori, Prout.*

5. juni 1959, Jamalpur

* Dette var første gang forfatteren presenterte Prout. Gjennom de neste tre tiårene utviklet han Prout i teori og praksis og utga et stort antall bøker om emnet.

Ordliste

ÁCÁRYA hankjønn, eller ÁCÁRYÁ hunkjønn; «en som lærer andre ved sitt eksempel». En acarya i Ananda Marga er kvalifisert til å undervise i åndelig meditasjon.

AHAMÁTATTVA. Handlingsjag, ego, den andre mentale subjektiviteten.

ANÁHATA ÇAKRA. Det fjerde psykisk-åndelige sentrumet, nettverket, eller plexus; det “yogiske hjertet”, midt i brystet.

ÁNANDA. Gudommelig lykksalighet.

ÁNANDA MÁRGA «Lykksalighetens vei.» Sosial-åndelig bevegelse grunnlagt av Shrii Shrii Ánandamúrti i 1955. Organisasjonens navn er Ananda Marga Pracaraka Samgha.

ANANDA MARGII En som utøver Ananda Marga-meditasjon, følger bevegelsens retningslinjer og regler for livsstil, og er aktiv i organisasjonens tjeneste.

ANNAMAYA KOŚÁ. *Anna* betyr mat; menneskets fysiske kropp bestående av de fem grunnleggende elementene.

APARÁVIDYÁ. Kunnskap om det jordiske.

ÁTMAN Bokstavelig talt «ånd, essens»; det enkelte vesenets bevitnende, allvitende vesen eller kjerne.

AVIDYÁMÁYÁ. Utadrettet, ekstrovert, eksentrisk (bort fra sentrum) kraft; aspekt av det Kosmiske Operative Prinsipp, Skaperkraften, som leder fra det subtile til det grove.

BETINGET FRIGJØRING Mukti; å gå opp i Saguña Brahma.

BHÁVA. Idé, ideasjon, mental strøm.

BHÚTATATTVA. Teori om de fem grunnleggende elementene.

BRAHMA «Det som er Stort og gjør andre Stort;» det Høyeste Vesen bestående av både Bevissthet (Puruśa) og skaperkraft (Prakṛti).

BRAHMACAKRA Det kosmologiske system.

CAKRA. Syklus, sirkel; psykisk-åndelig sentrum, pleksus. Cakraene i menneskekroppen finnes langs *súsumná*-kanalen som går gjennom hele ryggspylen og når opp til toppen av hodet.

CITTA. Gjort jeg, objektivt jeg, objektivt sinn, sinnstoff, sinnsskiven. Sinnstoffet i menneskesinnet er der alle innkommende sansninger og inntrykk danner seg som avtrykk i sinnet. «For å kunne kjenne det Høyeste Vesen, den Ene Velgjøreren, må en holde sinnsskiven sin helt ren i intens åndelig utøvelse (*sádhana*).» - Shrii Shrii Ánandamúrti, *Subhásita Samgraha* 5.

DADA Storebror (respektfull betegnelse)

DEVA «Vibrerende evne»; guddommelig. Se foredraget «Den Høyeste Betrakteren og den Store Tyven» i del 4 i denne serien.

DEVATÁ Deva i menneskelig skikkelse, en guddommelig person.

DHARMA. Grunnverbet *dhr* «holde» + endingen *man* «etablering»: iboende karakteristikk. «I videste forstand betyr dharma guddommelig natur, og dette er den dharma menneskeheten bør følge. Hva er den grunnleggende betydningen av ordet dharma? ... Dharma betyr 'det som holder', 'styrende vesen'; dharma vil si karakteristisk egenskap (*svabháva*).» - Shrii Shrii Ánandamúrti, «Jaeva Dharma and Bhágavata Dharma», *Subhásita Samgraha* 21.

DHARMA MAHA CAKRA (DMC) «Stor dharmisk samling». DMC ble gjerne holdt over to til tre dager der Baba blant annet holdt foredrag, møtte margier personlig, velsignet nylig inn-gåtte ekteskap, og ledet organisatoriske møter. På selve DMC-kvelden holdt han et særlig DMC-foredrag og velsignet deltakerne.

DHYÁNA Ren meditasjon på det Høyeste Vesen, sjette leksjon i Ananda Margas grunnleggende meditasjonssystem.

DIDI Storesøster (respektfull betegnelse)

EKTOPLASMA Individuelt sinnsstoff, citta.

ENDOPLASMA Den ytre overflaten av ektoplasma (citta), hinnen som gir sinnet dets grunnleggende følelse av egen identitet; individualitet. «Endoplasma er den ytre overflaten av ektoplasma. Denne generelle formen for alle ektoplasmaer befester følelsen av individualitet—jefølelse. Med veksten i det enkelte ektoplasma øker dets mengde og omfang, og endoplasmaet vil også utvide seg og til slutt bryte. Med dette går det individuelle jeg opp i det Kosmiske jeg.» - Fra «Questions and Answers on Psychology» i *Yoga Psychology*.

GUÑÁ. Bindende faktor eller prinsipp; egenskap; kvalitet. Skaperkraften (Prakrti), det Kosmiske Operative Prinsipp, består av sattvaguna (det rene prinsippet), rajoguna, det forandrende prinsippet, og tamoguna, det statiske prinsippet.

GURUMANTRA Selvsuggesjon ved hjelp av et mantra med ideasjon om at en aktuell begrenset gjenstand er et uttrykk for det Uendelige. Andre leksjon i Ananda Margas meditasjonssystem.

IDEASJON *Bhávó hi mánašo dharmo manasaeva sadábhyáset:* «Ideasjon er en mental tendens. Ideasjonsstrømmen kan foranlediges ved repetisjon.» -Tantra. Ideasjon skjer naturlig i alle

menneskers liv i form av opprettholdte psykisk-fysiske og også rent psykiske mentale strømninger. F.eks. vil det å se for seg at en skaffer seg og gleder seg over en kostelig fysisk ting, mens en jobber iherdig og sparer og tenker på dette over tid, frembringe grov ideasjon ettersom sinnet da blir omgjort til dette fysiske som skal tilfredsstille en selv. Eksempler på rent psykisk ideasjon kan være: «Vi mennesker er delvis dyr og delvis noe høyere, så hva er egentlig et sant menneske?» «Livet er en evig berg- og dalbane, så hva er meningen med det hele?» Når slike begreper som «sant menneske» og «meningen med livet» blir dvelt ved over tid, blir de gjenstand for rent psykisk ideasjon. Psykisk ideasjon kan igjen føre til psykisk-åndelig ideasjon, f.eks. «Et sant menneske søker meningen med livet, som er å virkeliggjøre det Høyeste eller Gud i form av å tjene andre.» I åndelig utøvelse gjøres ideasjon metodisk ved bruk av mantra og høyere former for fokusert meditasjon. Slik psykisk-åndelig ideasjon omgjort grovere sinnstoff til intuitivt og åndelig sinn.

IISHVARA *Iish + varac* = iishvara. Endelsen varac brukes for å indikere noe som er iboende. Grunnverbet iish betyr «å herske» eller «å styre». Så en hvis natur er å herske eller kontrollere er iishvara ... Om Iishvara sies det: *Sa iishavara anirvacaniyah paramapremasvarūpah*: «Han er den Høyeste Styrelsen, den uforklarlige, legemliggjøringen av den høyeste kjærlighet.»

IISHVARA PRANĪDHĀNA. Overgivelse til den Kosmiske Styrelsen i meditasjon; en leksjon i Ananda Marga-meditasjon.

INDRIYA. Organ; ett av de ti sanse- og motororganene (ører, hund, øyne, tunge og nese; og stemme, hender, føtter, kjønnsorgan og avføringsorgan). For eksempel består øyeorganet av selve øyet, synsnerven, væsken i nerven og stedet i hjernen der visuelt inntrykk formidles til sinnstoffet.

INDRIYATATTVA. Teori om de fem sanseorganene og fem motororganene.

IŚTĀMANTRA Mantra som fører til det Høyeste Målet. Et personlig mantra i første leksjon i Ananda Margas meditasjonssystem.

JADĀ. Fortettet energi, fast materie.

JAPA KRIYĀ Gjentakelse av mantra.

JIIVA Det enkelte vesen; levende skapning.

KAOLA Utøver av meditasjon som reiser sin kulakundalinii.

KAŚIKII Yogisk dans med mange helsefordeler.

KARMAYOGA Handlingens vei, en av de tre anerkjente hovedveiene for å oppnå yoga. Ordet *karma* kommer av grunnverbet *kri* + endingen *man*. *Kri* betyr å gjøre noe og man betegner etablering.

KIIRTAN Gudshengiven sang: *Baba nam kevalam*, «den næreste og kjærestes navn er det eneste.»

KULT Ens betydende med *sādhanā*; utøve åndelig meditasjon. Forfatteren bruker ordet også mer generelt om praktisk tilnærming til enhver form for kultivering, dyrking og utøvelse; kjærlighetskult, hengivelseskult, kunnskapskult, handlingskult, osv.

KUNḌALINII «Sammenslynget slange,» sovende guddommelighet; kraften som slumrer i den nederste virvelen i ryggraden, som når den vekkes reiser seg oppover i ryggraden og utvikler alle ens åndelige potensialer.

LIVSKRAFTORGAN Se *prāṇendriya*.

LOKA Verden; plan.

MANAH Sinn.

MÁNUŚA Menneskelig vesen, levende vesen med utviklet sinn.

MARGII Se: ANANDA MARGII.

MÁYÁ Den manifesterte skaperkraften.

MOKŚA; varig tilbakevending til Nirguṇa Brahma; ubetinget frigjøring—Nirvikalpa Samádhi.

MUKTI Å gå opp i Saguna Brahma; betinget frigjøring—Savikalpa Samadhi.

MÚLÁDHÁRA CAKRA. Det laveste, eller grunnleggende, psykisk-åndelige sentrumet eller pleksuset som finnes rett over der ryggsøylen begynner.

NIRGUṆA BRAHMA Uendelig umanifestert, kvalitetsløs, gjenstandsløs tilstand av bevissthet og potensiell skaperkraft.

NIRVIKALPA SAMÁDHI Ubetinget samádhi, uten egenskaper eller kvaliteter; å gå opp i Nirguṇa Brahma.

NIYAMA. Utadrettet kontroll; fem grunnleggende prinsipper eller levereregler: 1. Indre og ytre renhet (shaoca). 2. Tilfredshet (santośa). 3. Utholdenhet i subtilt engasjement (tapah). 4. Praktisk filosofisk forståelse (śvādhyāya). 5. Å akselerere mot det Høyeste (iishvara praṇidhāna). Se også YAMA.

OTAYOGA Det Kosmiske Vesens unike forbindelse med det enkelte vesen.

PAINĀCABHÚTAS. De fem grunnleggende elementene.

PANDIT «Dere vet, noen ganger kaller vi folk «pandeya» eller Pandit, men alle de er ikke panditer. Fra gammelsanskrit, det vil si eldre vedisk, har vi ordet *Pandá*. Fra dette har vi *Pandaya*:

Ahaḿ Brahmásmi Iti Buddhíh Tám Itah Prátap Pánáditah. Panda betyr kunnskap om en selv—«jeg er Brahma». En som har oppnådd denne virkeliggjøringen, en som har virkeliggjort selvet er en pandit. Ingen blir pandit ved å sette ordet Pandit etter navnet sitt. En som higer etter å oppnå denne Panda, som har en ubendig trang til å oppnå selvrealisering kalles Pandeya. -Fra «Service to Humanity Is the Supreme Ideology of Life» i *Ananda Marga Karma Yoga in a Nutshell* og i *Ananda Vacanámrtam* 15.

PARÁ SHÁNTI. Fullkommen fred, den høyeste salighet.

PARAMA PRAKRTI Skaperkraften. *Pra karoti iti Prakrti*; «Prakrti er den som skaper»; det Kosmiske Operative Prinsipp, hvis tre bindende kvaliteter er den rene sattviske kraften, den forandrede rajasiske kraften, og den statiske tamasiske kraften.

PARAMÁTMAN. Den Høyeste Bevissthet i rollen som bevitner av Sin egen makropsyriske vilje eller streben. Paramátman omfatter: (1) Purusóttama, den Makrokosmiske Kjernen; (2) Purusóttamas forbindelse med hele skapelsen i Sin utadrettede bevegelse (prota yoga); og (3) Purusóttamas forbindelse med hver enkelt skapning individuelt (ota yoga) and (4) med alle i fellesskap (prota yoga) i Sin innadrettede bevegelse.

PARAMA PURUŚÁ. Den Høyeste Bevissthet; «Den som finnes i alt, som ser alt.» *Pure shete ya sa Purusáh*: «Bevissthet er det vesen som ligger ubevegelig i den psykisk-fysiske formen til et annet vesen.» *Purasi tisáhati ya sa purusáh*: «Bevissthet er det vesen som finnes for alle andre vesener.»

PARÁVIDYÁ. Åndelig kunnskap, kunnskap om det Store.

PRAKRTI. Kosmisk Operativt Prinsipp, Skaperkraften. *Pra karoti iti prakrti*: «Prakrti er skaperkraften som skaper ting».

PRÁNÁH. Livskraft.

PRÁÑAYÁMA. Prosess for å kontrollere livskraft gjennom å kontrollere åndedrettet; en leksjon i Ananda Marga-meditasjon.

PRÁÑENDRIYA. Livskraftorganet i anahata cakra midt i brystet som samordner kroppens fysiske energier med sinnet. Indriya betyr organ. Forfatteren påpeker i teksten at denne funksjonen ikke kan sammenliknes med noe organ, og foreslår at informert eller opplyst skjelneevne (bodha vivikti) vil være en bedre betegnelse.

PRATISAINÇARA. Den trinnvise innadrettede og subtiliserende prosessen i det Kosmiske Kretsløpet der bevissthet blir omdannet fra grov materie til Kjernebevissthet. Det er i denne fasen at levende vesener med sinn—mikrokosmoser—oppstår. *Prati* betyr kontra eller imot, *saiñcara* betyr bevegelse.

PROTAYOGA Det Kosmiske Vesens generelle forbindelse med alle skapninger.

PURUŚABHÁVA. Kognitiv virkning, stilling eller aspekt av Bevissthet.

PURUŚADEHA. Hele den skapte substansen, forårsakende (kausal), subtil og grov, av Makrokosmos; Kosmisk jeg, Kosmisk Ego og Kosmisk gjort jeg.

PURUŚOTTAMA *Puruśa* (bevissthet) + *uttama* (beste, høyeste); Parama Puruśas tilstand eller funksjon som den høyeste bevissthetsformen i den uttrykte skapelsen.

RAJAH Skaperkraftens muterende prinsipp.

RAJASISK Muterende; dominert av det muterende prinsippet.

RASA. Flytende væske; det fordøyde næringsinnholdet av mat. Også: strøm, flyt.

RŚÍ. Vis person; en som ved å finne opp nye ting gjør framskrittets vei bredere for menneskene.

RÚPATANMÁTRA. Inferenser som formidler syn, dvs. sansning av form. Se TANMÁTRATATTVA.

SÁDHANÁ Åndelig meditasjon. Grunnverbet *sádh* på sanskrit betyr «vedvarende innsats»; «å fullføre reisen».

SÁDHAKA Mannlig utøver av *sáadhaná*.

SÁDHIKÁ Kvinnelig utøver av *sáadhaná*.

SADVIPA Moralsk og åndelig opplyst revolusjonær. Sad kommer av *sat*, kosmisk sannhet, og *vipra* betyr intellekt; «en hvis intellekt er forankret i kosmisk sannhet».

SAGUNÁ BRAHMA Uendelig manifestert bevissthet og uttrykt skaperkraft.

SAHASRÁRA ÇAKRA. Det høyeste psykisk-åndelige sentrumet eller pleksuset, som finnes øverst i hodet. Se ÇAKRA.

SAINÇARA «Bevegelse». Den trinnvise utadrettede og forgrovende prosessen i det Kosmiske Kretsløpet der den Høyeste Bevissthet blir omdannet til Kosmisk Sinn og Kosmisk Skapelse—Makrokosmos med det fysiske universet bestående av fem elementer.

SAMÁDHI «Filosofisk sett er *samádhi* forening eller sammenmelting av det enkelte sinn med det Kosmiske Sinn. Til vanlig utfører det bevisste sinnet fysiske handlinger ved hjelp av sansorganer, nerveceller og nervefibre, mens det underbevisste tenker, minnes, osv., og det ubevisste er allvitende. I *samádhi* blir disse tre kamrene i sinnet ett. I *samádhi* har sinnet full kunnskap (*prajñá*). Dette er en positiv tilstand; selv om sinnet forblir uvirksomt er det likevel fullt av kunnskap.» -«*Samádhi and Mrtyu,*» *Ánanda Vacanámrtam* 33.

SAMÁJA CAKRA Sosialt kretsløp, syklus.

SAMÁSKÁRA Oppsamlete reaksjoner på tidligere handlinger (*karma* betyr handling). Virkninger av tidligere handlinger kalles *samákaraer*, som gir sinnet drivkrefter og impulser til nye handlinger. Mentalt reaktivt moment, potensiell mental reaksjon.

SATSAUNGA God omgang, godt selskap; *sat* (god, sant) *saunga* (selskap, omgang).

SATTVA. Skaperkraftens rene, opphøyde prinsipp.

SATTVISK. Ren, opphøyd; dominert av det rene prinsippet.

SAVIKALPA SAMÁDHI Betinget samádhi, å gå opp i Saguána Brahma.

SELVSUGGESJON Innprenting i det indre ved hjelp av å gjenta et mantra med en ide.

SENTIMENT Følelsesladet holdning, emosjonelt forhold til noe eller noen.

SHAKTI Energi, kraft.

SINNSSKIVEN Citta.

SVABHÁVA. Ens egenskaper, ens natur, ens vesen.

TAMAH Skaperkraftens statiske prinsipp.

TAMASISK Statisk; dominert av det statiske prinsippet.

TÁNDÁVA Hoppedans for menn. *Tánd* (sanskrit) betyr «å hoppe»; *tanú* «som gjerne hopper»; *tanádava* betyr «å mestre hopping». Denne dansen påvirker kjertelsystemet på en måte som ikke anbefales kvinner, som i stedet anbefales å danse den yogiske dansen *kaosíkii*.

TANMÁTRATATTVA. Teorien om inferenser. *Tanmátra* (på sanskrit) betyr bokstavelig talt den minste brøkdelen av *det*, dvs. av et gitt grunnleggende fysisk element. Det oversettes også som generisk essens. Tattva betyr teori. Vi sanser materien fordi den sender ut inferenser eller tanmatra som vi oppfatter gjennom sanseorganene—lyd-, luft-, lys-, flytende og faste inferenser.

TANTRA. En åndelig tradisjon som oppsto i India i forhistorisk tid, systematisert av Shiva for 7000 år siden. Tantra fremhever utvikling av menneskelig livskraft, både gjennom meditasjon og gjennom konfrontasjon med vanskelige ytre situasjoner, for å overvinne all angst og svakheter. Ordet tantra viser også til skriftene som utlegger denne tradisjonen.

TÁRAKA BRAHMA. Den Høyeste Bevissthet i Sitt frigjørende aspekt.

TÁTTVIKA. Lærer i Ananda Marga kvalifisert til å undervise i filosofi.

UBETINGET FRIGJØRING, FRELSE *Mokśá*; varig tilbakevending til Nirguṇa Brahma.

VAEŚŃAVA En som dyrker Vishnu (Gud som opprettholder eksistensen).

VAEKUŃTHA «Vaekuńtha er ikke et fjerntliggende land. *Kuńthá* betyr sammentrekning. Folk er for eksempel sammentrukket i kulde; de trekker seg sammen i redsel eller skam ... Når det ikke finnes sammentrekning i sinnet ditt demrer vaekuńtha i sinnet ditt ... Hvorfor forblir ikke det Største der? Det er sant at når de ikke trekker seg sammen oppnår de hengivne det Største, ettersom sinnet ikke er sammentrukket. Men der er det ingen utstrømming av kiirtanbølger. Bare én person vil føle det, vil få den lykksaligheten. Det vil ikke være mulig for

vedkommende å gi lykksalighet til alle. Derfor sier Han *náham' tishámi vaekun'he*: jeg holder ikke til i Vaekun'tha.» -Fra «Wherever My Devotees Sing», i *Samgiita: Song, Dance and Instrumental Music*, og i *Ánanda Vacanámrta* 9.

VIDYÁMÁYÁ. Innadrettet, konsentrisk (mot sentrum) kraft; aspekt av Skaperkraften som leder bevegelser fra grovt til subtilt.

YAMA. Innadrettet kontroll; fem prinsipper eller leveregler: 1. Ikke skade noe harmløst vesen eller hindre dets utvikling (*ahimsá*). 2 Ren sannhet; bruk av ord og tanke rettet mot velferd (*satya*). 3. Ikke stjele verken fysisk eller psykisk (*asteya*). 4. Åndelig ideasjon (*brahmacarya*). 5. Nøktern livsstil (*aparigraha*). Se NIYAMA.

YTTRE SUGGESJON Ytre innprenting i form av god omgang, godt selskap, *satsaunga*.